Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

נײַער פאלקסבלאַט

№ 27 | Łódź, Wtorek, 31 stycznia 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ד' שבט תרצ"ג | № 27

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היטלער-דייטשער קאנצלער

ב ע ר ל י ן, 30 (ספ. טעל.)

היינט נאכמיטאג האט פרעזידענט הינדענבורג אונטערגעשריבען די נאמינאציע פון דער נייער דייטשער רעגירונג.

אין דער נייער רעגירונג גייען אריין: אדאלף היטלער – קאנצלער. פאן פאפען – וויצע-קאנצלער און קאמיסאר פון פרייסען. פאן נוירא – אויסערן-מיניסטער. פריק – אינערן-מיניסטער. גען. בלאמבערג – רייכסווער-מיניסטער. גראף שווערין-קראסינג – פינאנץ-מיניסטער. הוגענבערג – מיניסטער פאר לאנדווירטשאפט, פראוויאנציע און ווירטשאפט. סעלדטע – ארבייטס-מיניסטער. ראבענאך – פאסט און קאמוניקאציע. גערינג – מיניסטער אהן א טעקע, קאמיסאר פאר לופט-פליהעריי און פיהרער פון פרייסישען אינער-מיניסטעריום. גארעקע – מיניסטעריום צו בעקעמפען די ארבייטסלאזיגקייט.

ב ע ר ל י ן, 30 (ספ. טעל.)

די ערשטע זיצונג פון דער נייער רעגירונג איז פארגעקומען נעכטען פארנאכט.

וויאזוי בערלינער בערזע האט רע-אגירט אויף היטלער'ס רעגירונג

ב ע ר ל י ן, 30 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאמינאציע פון היטלער'ן אלס קאנצלער איז אויף דער בערלינער בערזע, אין משך פון א האלבע שעה נישט גע-מאכט געווארען קיין שום טראנזאקציעס.

נאכדעם זענען די טראנזאקציעס ווידער אנגעהויבען געווארען ביי א שטארקערער טענדענץ, נאר ביי א דענערווירטער שטימונג.

סאציאל-דעמאקראטען וועלען אויסדריקען אונצופרידענ-קייט היטלער'ס רעגירונג

ב ע ר ל י ן, 30 (ספ. טעל.)

די סאציאל-דעמאקראטען האבען בעשלאסען אויסצודריקען אונצופרידענקייט היטלער'ס רעגירונג.

טייערער געווארען לעבענס-מיטעל אין דייטשלאנד

ב ע ר ל י ן, 30 (ספ. טעל.)

אויף דער ידיעה, אז הוגענבערג איז נאמינירט געווארען אלס לאנדווירטשאפט-מיניסטער האט די לעבענס-מיטעל-בערזע געהויבען די פרייזען פון לעבענסמיטעל-פראדוקטען, צוליב דעם, וואס מען ווייסט, אז עס וועט בעגרענעצט ווערען דער איינפיהר פון לעבענסמיטעל.

ירידה-טענדענץ אויף דער פראנצויזישער בערזע

פ א ר י ז, 30 (ספ. טעל.)

אויף דער פראנצויזישער בערזע איז היינט געווען א ירידה-טענדענץ אויף פראנצויזישע ווערט-פאפירען.

קוטשיאק און זיינע חברים פאר'ן לאדזער קרייז-געריכט

בעריכט פון סענסאציאנעלן פראצעס, וואס האט זיך נעכטען אנגעהויבן

היינט וועט ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל

(2) נעכטען א זייגער צעהן אינדערפריה, האט זיך אין קרייז-געריכט אנגעהויבען דער פראצעס פון ראמאן קוטשיאק און זיינע חברים.

ראמאן קוטשיאק וועלכער איז ביז גאר-לעצטענס געווען פאקטישער אייער פעקאספירירטער פרעזעס פון די לאדזער ב.פ.ר. דערכטע האט זיין פאליטישע קאריערע אין לאדז אנגעהויבען שוין פון גאנץ לאנג — אין אנהויב אין „קארע" און אין דער געזעלשאפט „ראזוואי" און דערנאך אין ב.פ.ר. דאנק עס איז מחמת זיינע אינטריגען און עקספערימענ-טען געקומען צו א שפאלטונג אזוי אז לסוף האט ער בעקומען די דאמינירענדע פאזיציע אין דער דאזי-גער פארטיי.

אין שייכות מיט אט דער „גומענער עלאסטיש-קייט" פון קוטשיאק'ן און זיין אקטיוויטעט באשור, איז דיין פערזאן אין לאדז שטארק פאפולער.

דערמיט דערקלערט זיך אויך דער פרט, וואס דער איצטיגער פראצעס זיינער האט ארויסגערופען אזא גרויסע פעראינטערעסירונג, און ס'איז נישט קיין גוזמא צו זאגען, אז ער איז אויך איינער פון די ענטאציאנעלסטע פראצעסען, וואס זענען פארגעקומען אין לאדז אין משך פון די לעצטע צעהן יאהר.

דער אינהאלט פון דעם בעשולדיגונגס-אקט, און דער פערלויף פון די פעריבערגעסן, און וועלכע קוטשיאק מיט זיינע חברים ווערען בעשולדיגט, איז שוין עטליכע מאל געבראכט געווארען אין אונזער צייטונג, און ס'איז דעריבער איבעריג אויפסניי צו איבערחזרן די אלבעקאנטע פרטים.

* * *

נישט אכטענדיג אויפ'ן פראסט, האט זיך פארן בנין פון קרייז-געריכט פערזאמעלט א שפאנער עולם פון סאמע פריה אן. די „קאנטעלאציעס" האבען פערנומען א טייל פונ'ם דאמבראווסקי-פלאץ פון דער זייט פון בארוטאוויטשא-גאס אבער די פאָ-ליציי וועלכע האט אפגעהיטען די ארדנונג, האט די פונאנדערגעטריבען.

פאר צעהן א זייגער איז אויפ'ן געריכטס-זאל ארויס דער ריכטער-קאמפלעט: דער פארזיצער — וויצע-פרעזעס פון קרייז-געריכט, איליניטש און די קריידריכטער — אלשעווסקי און מערכאו.

די בענק פון די פערטיידיגער פערנעמען: אדוו. קאבילינסקי, פיאטר קאהן, לוקאשעוויטש, קעמפנער א.א.

דעם פאטעל פונ'ם בעשולדיגער פערטרעטט דער פראקוראר כאזלאוסקי.

אויף דער בעשולדיגונגס-באנק זיצען: ראמאן קוטשיאק (32 יאהר אלט), יאן זשעטעלסקי (33 יאהר) — סעקרעטאר פון קארטעל; סטאניסלאוו קלימטשאק (37 יאהר), - - סעזאן ארבייטער; אגאטא גאנ ריבאק (25 יאהר); יאזעף גראדזשיצקי (35 יאהר) דער שאפער וולאדיסלאוו שיוגולסקי (27 יאהר); דער בעטאן-ארבייטער פעליקס ווישניעווסקי (31 יאהר); באלעסלאוו רענאשיק (34 יאהר).

פון צווישען די אנגעקלאגטע איז ווישניעווסקי צוויי מאל געווען בעשטראפט פאר גניבה. די איבע-ריגע זענען קיינמאל נישט בעשטראפט געווארען. דאס געריכט טרעט צו צום

פערהער פון די בעשולדיגטע.

דער ערשטער גיט דערקלערונגען — ראמאן קוטשיאק.

ער איז זיך מודה אינ'ם באמבען-אטענטאט, הגם מיט'ן פארבעהאלט אז ער האט נישט אונטער-געווארפען זיי, נאר בלויז אויסגעפערטיגט.

ער זאגט אגב, אז ער האט זיך נישט פארגע-שטעלט, דאס דער אויפרייס וועט ברענגען צו אזא פאטאלען רעזולטאט.

די באמבעס — זאגט ער — אדער ריכטיגער: די פעטארדעס זענען אונטערגעלייגט געווארען, כדי צו אונטערשטרייכען דעם פראטעסט פון די סע אר באוועגעס געגען דעם נישט אנערקענען פאר זיי די אונטערשטיצונגען.

ער שטיצט אונטער זיינע דערקלערונגען, וואס ער האט אפגעגעבען בעת דער אויספארשונג, דעם 23 דעצעמבער פ.י.

דער פארזיצער פרעגט איהם, ווען איז ענט-שטאנען די איניציאטיוו צו ארגאניזירען דעם באמ-בען-אנטענטאט.

קוטשיאק ענטפערט דעריויף, אז — אין דער ערשטער העלפט פון חודש נאוועמבער פ.י. און אז וועגען דער זאך האבען געוואוסט: קוטשיאק, זשעטעלסקי, קלימטשאק, רענאשיק און ווישניעווסקי, וועלכע האבען דא ארויסגעטרעטען אלס בייהעלפער.

דער פארזיצער פרעגט, הלמאי קוטשיאק און זשעטעלסקי האבען זיך בעדינט מיט אנדערע פערזאנען, בעת זיי האבען דאך געקאנט אליין אונטערלייגען די באמבעס.

דער בעשולדיגטער קלערט אויף, אז ער מיט זשעטעלסקין זענען צו בעקאנט און אז ווישניעווסקין מיט רענאשעק'ן האט זיך עס געקאנט לייכטער איינ-געבען.

קוטשיאק קאן נישט אויפקלערען פארוואס די באמבע אין מאגיסטראט האט נישט עקספלאדירט צוגעגרייט האט ער די „פעטארדעס" נאך אין אוי-גוסט פ.י.

די עקספערימענטען מיט'ן אויפרייס-מאטעריאל האט ער געמאכט אויפ'ן פעלד אין כאיני און אין דער וואוינונג.

אויף דער פראגע פונ'ם פארזיצער קלערט ער אויף, אז דער חילוק צווישען א פעטארדע און א באמבע איז דער וואס א באמבע ווירקט אויפרייסענד בעת א פעטארדע מאכט בלויז אן א פאניק, צוליב דעם שטארקען עקספלאדירען...

די באמבעס האט ער פרעפארירט פון כלאר ראן, פאטאש, האלץ-קוילען, גליצערין, זויער-שטאפען און פון א געוויסען סכום פולווער.

אין מיליטער האט ער געדינט אלס פלוטאר-באוור, פון דער פיכאטע און אז אינ'ם מיליטער האט ער נישט געהאט צו טון מיט אויפרייס-מאטעריאלען, אויסגעלערנט האט ער די זאך פון ספעציעלע לערן-ביכלעך.

אינ'ם אנפאל אויפ'ן קאסירער איז ער זיך נישט מודה.

בעת דער אויספארשונג האט ער זיך דערין יא מודה געווען — דערקלערט ער — ווייל ער האט געוואלט פערשלעפען די אויספארשונג, בכדי אויסצומיידען א שטאנד-געריכט. ער איז זיך דאגעגען יא מודה, אז ער האט אפגענומען 19.500 זל. וועלכע ער האט בעקומען פון דעם דאזיגען רויב-אנפאל. צוגערויבט האט מען דאן בסך הכל 25.800 זלאטעס.

קלימטשאק און זשעטעלסקי האבען איהם מיט געטיילט וועגען דעם אנפאל שוין לאחר המעשה.

די פלענער פון אויספיהרען אנפאלען פלעגען ווערען פריהער אויסגעפערטיגט.

מען האט זיך מישב געווען מכוח אדורכפיהרען

אנפאלען אויף יאטקעס סאלפעקמור און אויף דער יודישער באנק

ווייטער דערקלערט קוטשיאק, אז ער האט זיך צונויפגערעדט מיט קלימטשאק'ן אין דער טור מע דאס די גאנצע שולד וועט ער נעהמען אויף זיך און דערפאר וועלען זיי דערקלערען דאס ער האט אויך גענומען א טייל אינ'ם אנפאל. בזה האופן האט ער זיך געראטעוועט פון שטאנד-געריכט.

ווייטער דערציילט ער ווי-אזוי ער האט געטא-לעבאטעוועט מיט'ן געלד: 500 זל. האט ער פער-האלטען פאר זיך, 500 האט בעקומען זשעטעלסקי, ריבאק'ן האט ער געגעבען 300 זלאטעס, גראדזשיצ-קי האט בעקומען 2.500 אלס הלוואה אויף א דירה גראדזשיצקי האט בעקומען 3000 זלאטעס אויף וואוינונג און דעקען חובות. לכתחילה האט ער ריי-באקן געוואלט געבען בלויז 1000 זלאטעס, דער-קלערענדיג איהם, אז דאס זענען פארטיי-געלדער וועלכע מ'קאן נישט אויסבאהאלטען, אבער ריבאק און גראדזשיצקי זענען געווען פערקשנט, און זיי האבען אויסגעפיהרט זייערס.

נאכ'ן אנפאל איז קוטשיאק געווען אויף אור-לויב, און אויף דעם האט ער אויסגעגעבען 150 זל. פונ'ם צוגערויבטען געלד.

אדוו. פיאטר קאהן פרעגט, צי די פארטיי האט ארויסגעגעבען עפעס אייגענע ארגאנען.

דערויף ענטפערט קוטשיאק, אז ער האט ארויסגעגעבען דעם „גלאס ראבאטניקא" און די „טריבונא ראבאטניטשא". פאר'ן דרוקען די דאזיגע צייטונגען איז מען געווען שולדיג גרעסערע סומען געלד, און אויף צו דעקען זיי האט מען אויסגע-ניצט א טייל פונ'ם צוגערויבטען געלד.

דער פארזיצער פרעגט, פונוואנען נעהמען זיך עס די אונטערשידען אין די סומען: איין מאל האט קוטשיאק געטענהט, אז ער בעקומט 150 זל. חודש'ליך, א צווייט מאל — בעת דער אויספארשונג — אז ער בעקומט 40—50 זלאטעס, און איצט זאגט ער, אז 250.

קוטשיאק קלערט אויף, אז אפיציעל האט ער געדארפט בעקומען שכירות 250 זל. אבער אזוי ווי אין דער פארטיי איז געווען שלעכט, פלעגט ער בע-קומען פערשידען: 50, 60 און אפילו 40 זל. א חודש.

ווייטער פרעגט דער פארזיצער, ווי א שפיגער האבען זיי אלע געהאט די מעגליכקייט צו פער-שטענדיגען זיך, ווי זיי פלעגען צו געבען דער-קלערונגען.

קוטשיאק דערקלערט, אז אלע זיי האבען זיך גערעכנט מיט דעם, אז פאליציי וועט זיך דער-וויסען וועגען דעם אנפאל, און דעריבער האבען זיי זיך פריהער-אויס בעראטען, ווי אזוי זיי וועלען גע-בען די דערקלערונגען.

וואס שייך די סתירות בנוגע דער סומע פונ'ם צוגערויבטען געלד פאר'ן קארטעל, קאן ער זיך נישט דערמאנען גענוי, וואס פאר א סומע דאס איז גע-ווען, ווייל קיין ביכער האט דער קארטעל נישט געפיהרט.

דער פארזיצער פרעגט, צי דאס געלד, וואס איז אויסגעבאהאלטען געווארען אויף קויפען די דירות, איז אויסגעגעבען געווארען אויף דעם דאזיגען צוועק.

קוטשיאק ווייסט עס נישט, ווייל ער האט עס נישט קאנטראלירט. ווען דאס וואלט געווען — זאגט ער — א הלוואה פון דער באנק, וואלט ער עס קאנטראלירט...

קוטשיאק דערציילט ווייטער, אז ער קאן נישט אויפקלערען ווי-אזוי ער האט מאטיווירט פאר דער צענטראלע דאס פלוצלונגע בעקומען געלד בעת די סיטואציע אין דעם לאדזער קארטעל איז געווען א זעהר שווערע. די פארטיי מיטגלידער אין לאדז האט ער דערקלערט, אז דאס געלד האט ער בעקומען פון דער צענטראלע. דעם ריעשט געלד פון דעם רוב האט ער אויסגעגעבען אויף צו דעקען די

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

א נייער מאראטאריום אויף מלחמה-חובות

בעשלוס פון אמעריקאנער האנדעלס-קאמער

פרעזידענט רוזוועלט פאר אנ'אינפלאציע פון דאלאר

וואשינגטאן, 30. (ספ. טעל.) די אמעריקאנער האנדעלס-קאמער האט זיך אין דער מעהרהייט ארויסגעזאגט פאר א נייעם מאראטאריום אויף די מלחמה-חובות.

ניו-יארק, 30. (ספ. טעל.) „אוניווערסאל" ברענגט א סענסאציאנעלע ידיעה, אז פרעזידענט רוזוועלט האט פערזיכערט זיינע פארטיי-חברים, אז ער איז גענייגט אונטערצושרייבן א געזעץ, וואס זאל האבן אלס ציל צו קאנטראלירען דעם ענין אינפלאציע.

דער ציל פון אזא אינפלאציע זאל זיין צו העכערען דעם פרייז פון רויהשטאפען און צופאסען דעם דאלאר צום אינערליכען ווערט פון גאלד.

לעת עתה ווייסט מען נישט, אין וואסערע פארם עס וועט זיך באווייזען די אינפלאציע. פערהאן א פלאן צו פערגרעסערען דעם אומלויף פון באנקנאטען, סטאביליזירען דעם ווערט פון זילבער און פערקלענערען די דעקונג פון דאלאר-באנקנאטען.

אין די פאליטישע קרייזען שמועסט מען, אז אויף דער אויסערגעוועהנליכער סעסיע פון קאנגרעס וועט די אינפלאציע-פראגע זיין איינע פון די הויפט-פונקטען.

נייע פראנצויזישע רעגירונג נאך נישט צוזאמען געשטעלט

דעלאדיע זוכט נאך א פינאנץ-מיניסטער

פאריז, 30 (ספ. טעל.)

אין די פאליטישע קרייזען האלט מען, אז היינט-מארגען וועט דער נייער פראנצויזישער פרעמיער דעלאדיע צושטעלען דעם פרעזידענט א ליסטע פון נייעם קאבינעט.

די הויפט-שוועריגקייט איז די פראגע וועגען א פינאנץ - מיניסטער. דאס איז קודם כל אפהענגיג פון דער שטעלונג פון די סאציאליסטען און זייער אנטייל אין דער רעגירונג. עס איז אין ספק צי דעלאדיע וועט קענען מסכים זיין אויפ'ן פלאן פון די סאציאליסטען.

פאריז, 30 (ספ. טעל.)

אין די פארלאמענט-קרייזען האט מען אויפגענומען גינסטיג די אויסוואהל פון דעלאדיע אלס פרעמיער.

א"י-רעגירונג וויל צוריקציהען דאס וואהל-רעכט פון יודישע פרויען

ירושלים (יט"א) ווי עס ווערט מיטגעטיילט, זעהט נישט פאר דאס נייע זעלבסט-פערוואלטונגען-געזעץ פון דער א"י-רעגירונג קיין וואהל-רעכט פאר פרויען. אין יעדען בעזונדערען פאל זאל, לויט דעם דאזיגען געזעץ, דער הויך-קאמיסאר ענטשליסען, צי פרויען דארפען האבען אקטיווען און פאסיווען וואהל-רעכט.

ווי בעקאנט, געניסען איצט די יודישע פרויען — אין געגענזאץ צו די אראבישע — פון וואהל-רעכט צוגלייך מיט די מאנסלייט אין די יודישע צענטרען. אין איינעגע ערטער, בעזונדערס אין תל-אביב, פלעגען אויך פרויען געוועהלט ווערען אויף וויכטיגע מוניציפאל-פאסטענס, ספעציעל אין אמטען פון שוץ איבער'ן קינד, ערציהונג א. א. וו.

דאס נייע געזעץ אנולירט דאס דאזיגע רעכט און גיט איבער די פראגע אין רשות פון הויך-קאמיסאר, וועלכער קען דאס וואהל-רעכט פאר פרויען ערטיילען אדער צוריקהאלטען, לויט זיין פערזענליכען איינזעהען. מען גיט איבער, אז דער הויך-קאמיסאר איז נישט גענייגט צו מאכען קיין אויסנאהם פאר יודישע פרויען, הגם די מוזולמענישע טראדיציע ערלויבט נישט די אראבישע פרויען צו פערנעהמען וועלכע עס איז עפענטליכע אמטען.

די יודישע פרויען אין א"י זענען אלארמירט געווארען דורך דער נייער גזרה און גרייטען צו א קאמפאניע צו בעשיצען זייערע רעכט. זיי האבען פאר זיך די אונטערשטיצונג פון ישוב.

ארעסטירט 16 יודישע יונגע-לייט פון פוילען

בעת'ן איבערגעהען די סיריש-פאלעסטינישע גרעניץ

ירושלים, (י. ט. א.) אויף דער סיריש-פאלעסטינישער גרעניץ זענען ארעסטירט געווארען 16 יונגע יודען פון פוילען בעת זיי האבען געפרובט אומלעגאל איבערגעהען די גרעניץ קיין א"י. די פערהאלטענע האבען געהאט וויזעס בלויז קיין סיריען. צוזאמען מיט זיי זענען ארעסטירט געווארען עטליכע איינוואוינער פון מירון, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין מיטהעלפען די יודישע יונגעלייט פון פוילען צו שמוגלען די גרעניץ קיין ארץ-ישראל.

NA POŁUDNIE

Wycieczka morska okrętem „Polonia"
Gdynia – Lizbona – Casablanca – Malaga – Sewilla – Antwerpia
Od 3 do 27 kwietnia.
Ceny od 670 zł.
Paszporty i wizy zagraniczne zbędne.
Informacyj udzielają wszystkie biura podróży oraz LINJA GDYNIA-AMERYKA

אין שפאניען איז ווייטער נישט רוהיג

פאריז, 30 (ספ. טעל.)

זונטאג האט מען אין בארצעלאנע געפונען בעת א רעוויזיע, 300 באמבעס, 160 דינאמיט-פעקלעך און א גרויסע צאהל ביקסען און רעוואלווערען.

ארגאן פון דער רומענישער ציוניסטישער ארגאניזאציע

בוקארעשט, (י.ט.א.) נאך א הפסקה פון כמעט צוויי יאהר האט ווידער אנגעהויבען צו דערשיינען אונטער דער רעדאקציע פון ד"ר מיבא-שאן, דער ארגאן פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין אלט-רומעניען „סטיריי דין לומעא עווריסקא" (ידיעות פון דער יודישער וועלט).

ספרדישע קהלות אין רומעניען אנערקענט אלס קערפערשאפטען פון עפענטליכען רעכט

בוקארעשט (יט"א) דאס אמונות-מיניסטעריום האט מיט קליינע שנויים בעשטעטיגט די סטאטוטען פון די ספרדישע יודישע קהלות אין רומעניען, וועלכע האבען אזוי ארום בעקומען דעם כאראקטער פון קערפערשאפטען מיט עפענטליכע רעכט. גלייכצייטיג איז בעשטימט געווארען דער סטאטוט פון פערבאנד פון די ספרדישע קהלות אין רומעניען און די רבנות-הראשית פון פערבאנד איז אנערקענט געווארען אלס דער צענטראלער ארגאן פון דעם ספרדישען קהלות-פערבאנד.

DOCENT Dr. Med.
ADOLF FALKOWSKI
Dyrektor „Kochanówki"
Choroby nerwowe i psychiczne
przyjmuje ul. Piotrkowska 64, m. 4
w poniedziałki, środy, piątki od godz. 4 do 6-ej. Tel. 102-62

קרייז-פריינט פון די בראכאוו-שולן
שבת, דעם 4. פעברואר 1933, 10 א זייגער אינאווענט
קומט פאר אין ווארשאווער זאל, פאלודניאווא 36
א גרויסער ראוט
טענץ. — אריגינעלער דזשעז. — 2 ארקעסטערן.
מאנאלאגען און סקעטשען אין דער אויספירונג פון באקאנטע ארטיסטען מיט דזשיגאן און גאלדשטיין אין דער שפיץ.
פערשידענע אטראקציעס. א גירלס-אנסאמבל. איבעראשונגען.
א בילליגער בופעט פרייז פון בילעט 1 זל.
בילעטען שוין צו בעקומען אין דער בראכאוו-ביבליאטעק (אל. קאשטשושקי 9)

8-ונג, ה"ה פינדער אדער גנבים!
אזוי ווי איך האב מיך איבערגעצייגט ד. 15 יאנואר 1933 פון פיעטריקאווער 88 איז מיר אוועקגעקומען א וואליזקע געשטעמפעלטע ביכער, וועלכע האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. איך בעט די ביכער אפצוגעבען געגען גרויסע בעלוינונג צו אברהם שפירא, פיעטריקאווער 79, 428 טעל. 170-60. דיסקרעציע געזיכערט!

מיין ליבען פריינד, רעדאקטאר אסקאר בערמאן צוליב'ן טויט פון זיין
מוטער
מיין טיפסטען בייליד
אלי בארוכין.

געפרווירענע רעהרען
טייעט אויף די שלאסעריי פון
י. רעדער
11-טער ליסטאפאד 11/13 (רוג זאכאדניא)

3 pokoje z kuchnią
przy ul. Cegielnianej, słoneczne z wygodami, elektrycznością, gazem i telefonem zaraz do oddania.
Wiadomość telefon. 224-49.

Dr. HELLER
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע האט זיך איבערגעצויגען אויף
טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אווענד
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

פאר גאלד, בריליאנטען, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטלעך צאהלט די העכסטע פרייזען
אייזיאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 6029

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען חיון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 72-221
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9—1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד. 4091

צאהן-ארצט
J. ROZIN-REICHOWA
15 זגערזשער 15
נעהמט אן פון 10—2 מיטאג און 4—7 נאכמ.
צו לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07.
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע בע-האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אווענד, זונטאג פון 9—1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען.

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון הארץ- און לונגען-קראנקהייטען
ציגעל-נאם 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—4 און 8—9 אווענד.

רעשטען
לאדז, נאוואמיעסקא 5
פראנט, 2-טער שטאק
פערשידענע קאמגארנס
בילעצער, טאמאשאווער און לאדזער
אויף אנציגער און פאלטענס
ווי אויך די מאדערנסטע דאמען-שטאפען אויף פאלטנס און קאסטיומען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערציגט אייך, ביי
SZCZĘŚLIWY
געדענקט נאר
אין פראנט, II שטאק

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2
אין כעלמיפון 8—9 פריה.

Dr. med. H. ŁUBICZ
ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.
צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32
נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

מיט 50 פראצ. טייערער
צאהל איך פאר בריליאנטען, גאלד, זילבער, פערל', גאלדענע צייהן און לאמבארדאווע קוויטעס
M. H. LISSAK, Piotrkowska 5.

קלאני-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
דער שענסטער פילם-שלאגער פון איצטיגען סעזאן א. נ.
דעמאן פון ליבע
(ATLANTYDA)
אין די הויפטראלען:
Brygida Helm i Jean Angelo
אויסער'ן פראגראם: קלאנג - צייטונג
קירצליך: פריילעכער פארושניק
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

יודען, ציוניזם און אנטיסעמיטיזם

וואס עס האט געזאגט וועגען דעם בערנארד שאו

באמביי, (י.ט.א.) בערנארד שאו, וועלכער ווײלט איצט אין באמביי, האט אויפגענומען דעם דארטיגען קארעספאנדענט פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור, וועלכען ער האט צוטײלט אן׳אינטערוויאו און אין משך פון געשפרעך ערקלערט:

איך האלט נישט, אז

אין דער ציוניסטישער בעוועגונג

זאל זײן עפּעס אויסערגעוועהנליכעס. נאטירליך בין איך נישט קײן אנטי-ציוניסט. די יודען מוזען אײנהאלטען דאס זײעריגע אין ארץ-ישראל. אבער נישט דווקא גרויס-בריטאניען און אויך נישט וועלכעס איז אנדער פאלק וועט זײ העלפען רעאליזירען די באלפור-דעקלאראציע. אויב די יודען ווילען געהען פאראויס, מוזען זײ בעווײזען, אז זײ זײנען סטראטעגיקער.

מײן לעצטער בעזוך אין ארץ-ישראל

האט מיר נישט געבראכט שטארק אין התפעלות. איך האב דארט געזעהען בלויז אויפגעבויטע הײזער. עס האט מיך נישט בעגײסטערט דאס, וואס איך האב דארט געזעהען. ירושלים איז נישט קײן פלאץ פון גײסט, און זאלען די יודען נישט מײנען אז גאט זיצט בלויז אין ירושלים. דער יודישער גאט איז אן׳אלטמאדישער. עס איז נישטא קײן גאט, וואס זאל גלײכצײטיג זיך נישט געפינען אין יעדען אנדער לאנד. ירושלים קען זיך זײן אזא שטאט ווי שעפילד אדער לידס. זאלען זיך די יודען נישט האלטען פאר דעם פאלק, וואס איז אויסגעוועהלט דורך גאט. זאלען די יודען נישט פעראכטען די אומות-העולם פונקט ווי די לעצטע טארען נישט פעראכטען די יודען. זאלען זײ נישט האבען דעם זעלבען סופעריאריטעט-קאמפלעקס, וואס מײן אײגען פאלק, די אירלענדער.

מיר געפעלט נישט, אז די יודען זאלען זײן א סעפאראטע אײנהײט.

זײ דארפען זיך אסימילירען מיט די פעלקער

צווישען וועלכע זײ לעבען.

די באלפור-דעקלאראציע

איז אל-רייט פאר די יודען. אבער נישט פאר די אראבער. אן׳אויסגעצײכענטער יוד האט געלײסטעט א נישט-אבשאצבארען מלחמה-דינסט. גאנץ אומערווארטעט האט ער זיך אבער אבגעזאגט צו נעהמען א געלד-בעלויהנונג, בעטענדיג במקום זה, אז א"י זאל אויפגעבויט ווערען אלס די נאציאנאלע הײם פון די יודען. באלפור האט געגעבען א קריגס-צײט הבטחה, און אין דער צײט פון דער מלחמה וואלט באלפור געגעבען די יודען יעדער דעקלאראציע. אבער וואס פאר א רעכט האט ער עס געהאט צו טון אויפ׳ן חשבון פון די אראבער?

איך האלט נישט, אז יודען זאלען האבען וועלכע עס איז היסטארישע רעכט אויף ארץ-ישראל

די יודען האבען געהאט פערנומען א"י פונקט ווי די ענגלענדער, אינדיען, און דאס וואס זײ האבען דארט געטון, איז בעשטאנען אין קעמפען צווישענאנאנדער. די יודען האבען זיך קײנמאל נישט געלאזט פיהרען, זײ זײנען רעוואלוציאנערען. לעזט, ביטע, די „געשיכטע פון די יודען פון יוסף פלאוויוס. דער יוד איז דער ווילדעסטער טיפ און איז כלל נישט קײן רודף שלום. די יודען וואלטען צוהאקט זײערע שונאים אויף שטיקלעך.

חען דער יט"א-קארעספאנדענט האט אויפמערקזאם געמאכט בערנארד שאו׳ן אויף דער אידעאליזאציע פון שלום אין דער ביבעל און תלמוד האט ער געענטפערט: „—יא, גאנדהי און יעזוס"– און ער איז דאך א יוד — פרעדיגען אויך דאס זעלבע, אבער וויפיל מענשען פאלגען נאך זײער תורה".

און דאך—האט בערנארד שאו פארטגעזעצט—

וועלען די יודען מאכען גוט אין א"י מיט כח פון זײערע ריזיגע מיטלען

אויף דער בעמערקונג וועגען די גרויסע שנוים צום בעסערן, וואס זײנען פארגעקומען אין א"י, אין די לעצטע צעהן יאהר אין רעזולטאט פון דער ציוניסטישער א־בײט, פון וועלכער עס האבען גענאסען אויך די אראבער, האט בערנארד שאו געענטפערט:

דאס איז דאך דאס זעלבע, וואס די ענגלענדער טענה׳ן שטענדיג וועגען אינדיען. זײ האבען דאך, זאגען זײ, אזוי פיל געטון פאר אינדיען. דאס האלטען אויך די ציוניסטען אין אײן אונטערשרײבען. אלע זײערע דערגרײכונגען אין א"י זײנען דער פועל־יוצא פון יודישען קאפיטאל.

פאספילד איז געווען גערעכט אין זײן קאנצעפציע וועגען ציוניזם. ער איז געווען מיספערשטאנען.

רעדענדיג וועגען דער

העברעאישער אוניווערזיטעט,

האט ג. ב. שאו געזאגט:

איך בין נישט פאר א יודישער קולטור. וואס איז יודישע קולטור? דער גלויבען אין יעהאווא. דער דאזיגער גלויבען דארף פערטיליגט ווערען. עס זאל ווידער בעלעבט ווערען די אייראפעאישע, מאדערנע, וויסענשאפטליכע קולטור. די העברעאישע אוניווערזיטעט איז א כתירה אין די בעגריפען גופא, פונקט אזוי ווי אקספארד אין קעמברידזש.

אנגעפרעגט, מיט וואס ער ערקלערט דעם פאקט, וואס

יודען האבען איבערגעלעבט אזוי פיל דורות פון נגישות

און דאך עקזיסטירען זײ אלס פאלק, האט שאו געענטפערט, אז דאס דארף מען צושרײבען זײער לעבענסקראפט און אויסדויער-פעהיגקײט. עס איז זעהר שווער פטור צו ווערען פון די יודען.

ער דענקט אבער נישט, אז יודען זאלען האבען אויסצופיהרען עפעס א ספעציעלע שליחות. דאס אלץ איז, זאגט ער, א מיטאס. א גרויסע מאסע איז פערפיהרט געווארען און האלט, אז זי איז אויסגעוועהלט דורך גאט.

אנגעפרעגט

וועגען אנטיסעמיטיזם,

האט בערנארד שאו ערקלערט, אז יודען דארפען אויפהערען פעראכטען די אומות-העולם. דער יוד איז נאך אלץ שטאלץ מיט זײן שכל און קרעפטען, ער איז נאך חוצפה׳דיג, ער האט נאך דעם אבערגלויבען פון „אויסגעוועהלטען פאלק".

אויף דער פראגע?

ווי זאל דער יוד בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם,

האט ג. ב. שאו געענטפערט:

זאל דער יוד געהען פאראויס און זיך גאר נישט מאכען דערויס. געהען נאר פאראויס. די אנטיסעמיטישע עקסצעסען דארף מען בלויז בעדויערען. די מענשען, וואס רופען צו עקסצעסען און מאכען זײ, זײנען נאריש און ווילד. איך ווײס נישט, וועגען דעם, אז יודען זאלען פלומרשט פערנעהמען בעדײטענדע שטעלונגען. די יודען האבען שכל און זענען גוטע געשעפטסלײט.

די ערציהונג פון קינדער און די לעבערטראן-עמולסיע פון סקאט & באהנע

אפט זענען בײ קינדער קרענקליכקײטען די סבה פון שלעכטע פארטשריטען אין לערנען. גיבט אײערע קינדער די לעבערטראן-Emulsja פון Scott & Bowne זי ענטהאלט די נויטווענדיגע סובסטאנצען צום ענטוויקלען פון דעם ארגאניזם בײ קינדער, דהײנו וויטאמינען און פאספאר און נאך א פאר וואכען באמערקט איהר אז אײערע קינדער זענען ווידער פרעהליכער, פלײסיגער און בעיקר געזונד.

פארלאנגט ווירקזאמע די לעבערטראן-Emulsja פון

SCOTT & BOWNE

אריגינאל פלעשעל — Zł. 3.—; א גרויסע דאפעלפלאש Zł. 4.50

אנטי יודישע עקסצעסען פון דער „אײזערנער גוואַרדיע"

אויף די גאסען פון יאסי, בראווילא און אנד. רומענישע שטעטלעך

בוקארעשט, 30. (יט"א טעלעגראפיש) אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע וואס ס׳פיהרען די „אײזערנע גוואַרדיע", יועגען לעיע וא קרײץ אויפ׳ן קבר פון אומבעקאנטען זעלנער, צוליב וואס ס׳זײנען צוליב דעם שוין עטליכע מאל געקומען צו אנטי יודישע עקסצעסען אין בעטען ווידער פאר־געקומען א מאניפעסטאציע. די רעגירונג האט די גוואַרדיסטען דערלויבט צו לעגען אויפ׳ן קבר פון אומבעקאנטען זעלנער א קראנץ אין דער פארם פון א קרײץ. אין בוקארעשט איז די מאניפעסטאציע אריבער רוהיג, דאגעגען איז אין יאסי בארא אגאמעס־דינסט געקומען צו אנטי יודישע עקסצעסען. דאס הויז פון יוד. ארנאוויטש איז אינגאנצען פערניכטעט געווארען. פיל יודען זענען צעשלאגען געווארען.

אויך אין טשערנאוויץ און אין קישעניעו האבען די קויסטען אײנגעארדענט דעמאנסטראציעס וועלכע האבען געטראגען א יודען־פײנדליכען כאראקטער. צו קײן צוזאמענשטויסען איז אבער נישט געקומען, דאגעגען איז אין שטעטעל בראווילא געקומען צו א בלוטיגען צוזאמענשטויס צווישען דער „אײזערנער גוואַרדיע" מיט ארבײטער.

א שוידערליכער אויפרײס אין א קויהלען-גרובען

טויטע און פערוואונדעטע

קאטאוויץ, 30 (ספ. טעל.) אין קויהלען-גרובען פון וואלפגאנג אין רודע, איז נעכטען פארגעקומען א:׳אויפרײס, פון וואס עס איז ענטשטאנען א גרויסער חורבן. פערהאן טויטע און פערוואונדעטע. די רעטונגס-אקציע איז אין פולען גאנג.

לאדזער נײעס

די קויהלען-אקציע

אלע אינסטיטוציעס, בתי-מדרשים, חברות, און פעראײנען דארפען במשך פון 2 טאג ארײנשיקען אין דער קהלה די רשימות פון די פעטענטענטען לויט דער צאהל פון די קויהלען, וואס איז פאר דער בעטרעף נדער אינסטיטוציע בעשטימט.

הײנט—קאנפערענץ וועגען דער הילף-אקציע לטובת „מרפא"

אין שייכות מיט דער אקציע, וואס ווערט יעצט געפיהרט אין אונזער שטאדט לטובת דעם סאנאטאריום „מרפא" אין אטוואצק איז נעכטען פארגעקומען א ענגע בעראטונג אין לאקאל פון דער קהלה און ס׳איז בעשטימט געווארען צו רופען אויף הײנט 7 אווענד א דרינגענדע קאנפערענץ אין לאקאל פון דער קהלה אוי! וועלכער ס׳זענען אײנגעלאדען געווארען א גאנצע רײהע אנגעזעהענע בירגער פון אלע שיכטען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

פון די ערשטע בעראטונגען איז צו דרינגען, אז די אקציע וועט אדורכגעפיהרט ווערען מיט׳ן געהעריגען ערפאלג.

געכאפט א גנבה

(2) 5 רינגע נאכט האט מען אדורכגעפיהרט אן׳אײנברוכס-גנבה אין דעם מאנופאקטור-סקלאד פון די ברידער סקאסאווסקי (ציגעל-גאס 21), פון וואנען מ׳האט ארויסגעטראגען 117 שטיקלעך סחורה אין דעם ווערט פון אן׳ערך 5,000 זל.

8 שטיקלעך סחורה פון דער גנבה האט מען געפונען אין דער ריכארקע פונ׳ם סודהרמאן, מענדעל יאקובאוויטש, וועלכען מ׳איז חושד, אז ער האט „מיטגעארבײט" בשותפות מיט די גנבים אײנברעכער.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהײטען, מענער-שוועכע, אלע ארטן אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5– 9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

דער מלוכה-בודזשעט

בעטראכט אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאמיסיע

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די נעכטיגע זיצונג פון דער בודזשעט קאמיסיע זאל שוין זײן די לעצטע. עס איז בעטראכט געווארען דער מלוכה - בודזשעט פאר׳ן יאהר 1933–34.

דעפ. מיעדזינסקי (ב. ב.) האט געהאלטען א גענעראל-רעפעראט וועגען בודזשעט.

דער רעפערענט האט אנגעוויזען, אז דער בודזשעט-פרעלימינאר, וואס די רעגירונג האט אריינגעטראגען, איז פעסטגעשטעלט געווארען אין די הכנסה 2,688,999,150 זל. אויסגאבען 2,449,897,181 זל. דער דעפיציט 360,898,031 זל. לויט׳ן פראיעקט, וואס די בודזשעט-קאמיסיע האט אנגענומען בעטרעפט דער דעפיציט 394,148,813 זל.

ווײטער ווײזט דער רעפערענט אן, אז מען זעהט נישט פאר קײן מעגליכקײט צו מאכען ווײטערדיגע רעדוקציעס אין די אויסגאבען, פוליטישע אינטערנאציאנאלע חובות מוזען ערלעדיגט ווערען אויפ׳ן פארעם פון א וויכטשאפטליכע וועלט-קאפיטאל רענץ, אבער מיט עטליכע קרעדיטארען בעזונדער, דער רעפערענט האלט, אז

צוליב זיכערקײט, מוז דער מיליטער-בודזשעט

אויפגעשטעלט ווערען אויף א געהעריגער הויך.

וואס שייך דער ווירטשאפטליכער לאגע, האט דיך דער רעפערענט ארויסגעזאגט

נעגען יעדען פארם פון דעוואלואציע

און האט אנגעוויזען אויף דער גוטער זײט פון דעם רעגירונגס-געזעץ צו פערקלענערען די פרײזען פון די אינדוסטריע־ארטיקלען.

דעם ביז איצטיגען דעפיציט זאגט דער רעפערענט — האבען מיר געדעקט פון די רעזערוען, וואס מיר האבען אנגעזאמעלט אין די גוטע צײטען. דאס האט אונז מעגליך געמאכט אויסצוהאלטען 3 קריזיס-יאהרען. ערשט איצט, האלטען זיך בײם אויסלאזען אונזערע רעזערוען.

דער דעפיציט וועט געדעקט ווערען

170 מיליאן פון די מלוכה-רעזערוען און 130 מיליאן דורך פערקלענערען די אויסגאבען, וואס זענען פערבונדען מיט די מלוכה-חובות, קומט אויס, אז עס איז נישט פערהאן קײן דעקונג אויף 100 מיליאן זל. פון דעפיציט, אזא סומע, קאן אבער, ווי דער פינאנץ-מיניסטער האט שוין אנגעוויזען, געשאפען ווערען דורך א אינערליכע הלוואה.

עס האבען זיך גענומען אנגעהויבען שארפע דעבאטען.

לאדז, 31 יאנואר 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 31 יאנואר 1933

די טראגעדיע פון די גייסטיגע ארבייטער

צו דער סערי פאראדאקסען און וועלכע עס איז אזוי רייך די ווירטשאפטליכע ווירקליכקייט אין פוילען איז איצט צוגעקומען נאך איין פאראדאקס די אינסטיטוציע פון זופו־אנשטאלטן פאר פערזיכערונג פון גייסטיגע ארבייטער) וועלכע איז געשאפען געווארען אין רעזולטאט פון לאנגע בעמיהונגען מצד די ארבייטער ווערט זיך איצט מיט איהר גאנצער שארף געגען איהרע איניציאטארען. פאר דעם ארבייטסלאזען גייסטיגען ארבייטער ווערט זופו אלץ מעהר א לוקסוס־אינסטיטוציע, וויבער פאר דעם ארבייטסלאזען אינטעלעקטועלען ארבייטער ווערט זי ממש א טראגעדיע, דער בעאמטער, וואס האט ארבייט האט זיך שוין סוף כל סוף צוגעוואוינט צו בעטראכטען דעם זופו ווי א מאכט, וואס בעהמט שטייערן פונקט אזוי ווי יעדער אנדערער אמט, כדי צו בעקומען די עלטער־רענטע וועט געפאדערט איין קלייניגקייט: בייטראגען אין משך פון 450 חדשים אדער דאס פינף און פופציגסטע לעבענס־יאהר (אין לעצטען פאל בעקומט דער פערזיכערטער בלויז פערציג פראצענט עלטער־רענטע), די איינציגע טרייסט זיינע איז די איבערצייגונג אז אין פערלויף פון א געוויסער צייט וועט ער בעקומען דרייסיג, עווענטועל פערציג פראצענט פון זיין גאַזשע, און פאל ווען ער וועט נישט האבען קיין ארבייט. דער ארבייטסלאזער אינטעלעקטועלער ארבייטער פערלירט איצט אויך אט די טרייסט און דעריך ליגט זיין טראגעדיע.

ער האט שטענדיג געהאלטען און מיט רעכט דעם זופו פאר א פערזיכערונגס־אינסטיטוציע, וואס שטיצט זיך איינגאנצען אויף פריוואטע יסודות וואו עס איז בינדט דער אזמאך פון צוויי צדדים דער גייסטיגער ארבייטער האט געלעגט זיינע אפשפארונגען הויפטועכליך מיט דעם ציל צו קריגען הילף אין פאל ווען ער וועט פערלירען די ארבייט און פערדינסט. זופו האט די דאזיגע הילף גאראנטירט און דערפאר האט זופו גענומען פון איהם און פון דעם ארבייטס־געבער הויכע בייטראגען, איצט זענען די דאזיגע ארבייטער אהן ארבייט. וויבער זופו האנדעלט אזוי פונקט ווי עס וואלט נישט עקזיסטירט קיין שום אזמאך. ערשטענס פערקלענערט די אנשטאלט די צייט פון דער אונטערשטיצונג אויף דריי חדשים, צווייטענס, פערגרעסערט זופו די אפצאהלונגען ביז דריי פראצענט, פערקלענערט די אונטערשטיצונגען ביז 25 פראצענט. און ענדליך צאהלט זופ אויס אזוי סיל, וויפיל עס געפעלט דער אנשטאלט, דאס איבעריגע בעהאנדעלט זופו ווי א אהנפראצענטיגע הלוואה וואס איז גע ומען געווארען ביי די ארבייטסלאזע קבצנים. עס וואלט געווען אינטערעסאנט וואס וואלט די רעגירונג געזאגט ווען עפעס א פריוואטע פערזיכערונגס־געזעלשאפט וואלט אין א שעהנעם טאג בעשלאסען צו נעהמען א הלוואה אהן פראצענט אויפ'ן חשבון פון די פערזיכערטע, צי וואלט, ווי דאס איז מיט רעכט אונטער־געשטראכען געווארען מצד די ארבייטער אין אזא פאל זיך נישט אריינגעמישט די פראקוראטור?

זופו פערענטפערט זיך מיט דעם מאנגעל פון פליסיגע רעזערווען אין דער קאסע און ווייזט אן דעריויף, אז די רעזערווען זענען דעפאזירט געווארען אויף לאנגע טערמינען, מען האט דאס געלד לא קירט אין הייזער 67.3 מיליאן זל. אין היפאטעק־הלוואות 82.8 מיליאן זל. אין ווערט־פאפירען — 148,8 מיליאן זל. און אין פערשידענע קורצטערמינגע לאקאטעס 112 מיליאן זל. מיר ווייסען, אז די לאקאטעס אין הייזער זענען פערפרוירען. מיר ווילען זיך איצט נישט פערנעהמען מיט דער פראגע צי אזוי דארף זיין, צי נישט. עס וואלט אפשר נישט געקומען דערצו, ווען זופו וואלט זיך נישט געווען פערדרעהט דעם קאפ מיט בויען עפעס פוטור־ריסטיש־קוביסטישע בנינים, אויף דער אייגענער האנד, נאר וואלט געווען אפגעגעבען דאס בויען אין פריוואטע הענד. היפאטעק־הלוואות שטעלען מיר זיך פאקטיש פאר א סובווענץ, וואס איז ערטיילט געווארען די קאאפעראטיווען און די שטאטישע זעלבסטפערוואלטונגען, אלזא געלד וואס וועט אויך ארויסגעריסען ביים האנדעל אין אזוי ארום געגאנגען אויף די קאאפעראטיווען וועלכע האבען דעם ציל דעם האנדעל צו רואינירען, מען האט אלזא געצוואונגען דעם האנדעל ער זאל זיך אליין פאגראמירען. פאר געלד, וואס איז גענומען געווארען ביי דער אינדוסטריע, האט מען פינאנסירט די שטאטישע איינפאלען פון פערשידענע סיימיקעס און מאגיסטראטען, וועלכע זענען אויך געווענדעט געגען דער אינדוסטריע, אויף אזא אופן האט מען דער־טרונקען 148 מיליאן זלאט. מען האט פאר דעם געלד איינגעקויפט ווערט־פאפירען פון די מלוכה־בענק אונטער'ן משכן פון פערמעגען פון די קאמונאלע אינסטיטוציעס.

אנ'ערך 150 מיליאן זלאט האט זופו געבארגט די מלוכה־בענק דורך איינקויפען מלוכהשע ווערט־פאפירען. די דאזיגע פאפירען קאן מען איצט נישט רעאליזירען, און די רעגירונג, אנשטאט צו געבען זופו א הלוואה פאר'ן משכן פון איהרע אייגענע ווערט־פאפירען פאדערט א הלוואה אהן פראצענטער פון די הונגערנדיגע אינטעלעקטועלע ארבייטער. „מעכטיג" זענען די נייע קרעדיטארען פון דער רעגירונג!

נ. ד.

ס'איז לייכטער צו בויען ריזיגע פאבריקען אין סטעפ,

איידער איבערצובויען די קליינבירגערליכע פסיכיק פון פויער

די סאוויעטען־מאכט האט גרויסע שוועריגקייטען מיט'ן „דארפישען ספינקס"

איינער פון די וויכטיגסטע בעשלוסען, וואס זענען אנגענומען געווארען דורך דעם פלענום פון צענטראל־קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין רוסלאנד, איז דער בעשלוס צו פערשטארקען די פאליטישע ארבייט אין די קאלכאזען און אין די סאווכאזען, דאס הייסט אין די קאלעקטיווע פויערים־ווירטשאפטען. וואס זענען אין די הונדערטער טויזענדער געשאפען געווארען אלס רעזולטאט פון קאלעקטיוויזירען די לאנדווירטשאפט און אין די מלוכה'שע לאנדווירטשאפטליכע פאבריקען. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז ס'איז נאך ווייניג די פויערים צו קאלעקטיוויזירען, דאס בעדייט נאך נישט, אז זיי וועלען שוין פרייוויליג אפגעבען פאר דער מלוכה זייערע פראדוקטען פאר די פיקסירטע פרייזען. פערקעהרט, די פויערים אין די קאלעקטיווען ווייזען ארויס א ווידערשטאנד די ברויט־צוגרייטונגען נישט ווייניגער ווי דאס טוען די פויערים פון די אינדיווידועלע ווירטשאפטען. נאך מעהר: די קאלכאזען און די סאווכאזען האבען געשאפען א נייע ארגאניזאציע פון די פויערים. דא איז דער פויער געווארען שטארקער און זיין ווידערשטאנד איז געווארען גרעסער. די פויערים געהען אפילו גערן אין קאלכאז אריין טאקע צוליב דעם, ווייל זיי האבען דערפיהלט די קראפט, וועלכע זיי קריגען, ווען זיי געהען צוזאמען, ארגאניזירט. דאס האט שארף אינטערגעשטראכען אין איינער פון זיינע רעדעס סטאלין. אין מאנכע פעלען זענען די קאלכאזען פערוואנדעלט געווארען אין קאנספיראטיווע ארגאניזאציעס, וואו עס געפינט א נעסט די קאנטר־רעוואלוציע. די פארטיי האט דעריבער בעשלאסען צו פערשטארקען די פאליטישע ארבייט און אין אלע סאווכאזען און קאלכאזען אונגעריכטעט אריינשיקען קאמוניסטען.

דעם אויסערגעוועהנליך וויכטיגען פראבלעם פון דער בעציהונג צווישען פויער און דער סאוויעטען־מאכט ווידמעט זיין לעצטען בריף פון מאסקווע דער קארעספאנדענט פון „גאזעטא פאלסקא" אטמאר. זיין בריף טראגט דעם זעהר כאראקטעריסטישען נאמען: „דער דארפישער ספינקס". אטמאר פיהרט אויס:

לאמיר זאגען אפען: ווען דער פויער וואלט וועלען איצט ארבייטען אין דעם קאלכאז אזוי גערן און מיט אזא אייפער ווי ער האט אמאל געארבייט אויף זיין אייגען שטיקעל לאנד, איצט, ווען ער האט געוויכערט די הילף פון דער רעגירונג, ווען ער האט אין זיין רשות לאנדווירטשאפטליכע מאשינען, ווען ער האט אגראנאמישע הילף, זריעה א. א. וו. און ווען ער וואלט אפגעבען דער רעגירונג דאס, וואס איהר קומט, דאן וואלט ער זיכער געקאנט לעבען בעדייטענד בעסער איידער ער האט געלעבט פריהער. אבער דער פסיכישער מאמענט האט זיך ארויסגעוויזען שטארקער פאר דעם עקאנאמישען. עס ווייזט זיך ארויס, אז דער פויער וויל בעסער האבען ווייניגער און דערפאר זאל ער קאנען אליין דיספאנירען מיט זיינע פראדוקטען איידער צו האבען מעהר און דערפאר זאל ער דארפען עמיצן אוועקגעבען א טייל פון זיין פראדוקציע, אפילו ווען דער עמיצער זאל זיין אייגענע מלוכה.

מען דארף נישט פערגעסען, אז די רוסלענדישע רעוואלוציע האט געהאט פארן דארף גרויסע פערדינסטען. די מלוכה האט אים בעפרייט פון דעם פריץ, פון דעם קולאק, וועלכער איז אין פארמלהמהדיגען דארף ווירקליך געווען א פיאווקע פאר דעם ארימען פויער. שוין נישט רעדענדיג וועגען פערשידענע אנדערע וואוילטאטען, וועלכע די רעוואלוציע האט געבראכט פאר דעם דארף.

און דאך קאן נישט די סאוועטישער רעזשים נישט דורך דראהונגען, נישט מיט בקשה, נישט דורך אויפקלערונגס־ארבייט ביז איצט צווינגען דאס דארף צו זיין געהארזאם. אין שטאט איז דאס בעלונגען כמעט אויף די גאנצע הונדערט פראצענט. פאר דעם ארבייטער אדער פאר דעם ארבייטענדיגען אינטעליגענט איז סוף כל סוף אלץ איינס, ווער עס צאהלט איהם אויס זיין גאזשע, די מלוכה, אדער דער פריוואטער קאפיטאליסט.

ליקווידירען א פאר צעהנדליג באנקירען צטליכע הונדערט פאבריקאנטען, און אפילו עטליכע טויזענד געוועלבער, איז אויך נישט געווען אזא שווערע זאך, ווייל אין קיין שום לאנד שטעלען זיי נישט פאר קיין עלעמענט, וואס וועט „געהען אויף די בעריקאדעס". אבער אפילו אויסבויען אין אפענעם סטעפ עטליכע טויזענד ריזיגע פאבריקען איז לייכטער איידער איבערצובויען די פסיכיק פון מיליאנען פויערים. און די קאלעקטיוויזאציע האט דווקא געהאט דעם ציל איבערצובויען די פסיכיק פון פויער דורכדעם, וואס ער וועט פון אינדיווידועלער ווירטשאפט אריבערגעהן צו קאאפעראטיווער. דאס האט געדארפט לייכטער מאכען פאר דער מלוכה דאס איינציהען די נויטיגע פראדוקטען פאר עקספארט און פאר דערנעהרען די שטעט, דאן נישט דערלאזען, אז אין דארף זאלען זיך ווייטער שאפען קאפיטאליסטישע עלעמענטען וואס זאלען זיין א דראהונג פאר דעם רעזשים.

דערוויל זענען נאך די צילען נישט דערגרייכט געווארען. דער מאסען־סאבאטאזש פון די פויערים איז געווענדעט נישט געגען דער קאלעקטיוויזאציע, נאר געגען די ליפערונגען פון ברויט, פלייש, פיש און מילכווארג, דאס הייסט, זיי זענען געווענדעט געגען עצם רעזשים, ווייל אהן די ליפערונגען ווערט געשטעלט אין אנ'אויסגאנגפלאזען לאגע דער ווירטשאפטליכער פלאן.

דאס דארף בלייבט ווידער א ספינקס, הגם עס איז שוין נישט געבויט אויף אינדיווידועלע ווירטשאפטען, נאר אויף קאלעקטיווע.

א קופערנער גראשען האט א ווערט

דער דלות פון פויער אויף די קרעסען

דער ספעציעלער שליח פון „קוריער ווארשאווסקי" יוליאן פאדאסקי דערציילט אין אנ'ארטיקעל א"נ „אין ווילנער דארף":

„גרויס איז דער דלות אין ווילנער געגענד. יעדער גראשען, אפילו א קופערנער, ווערט געהיט געבאכט. פארהאן אזוינע דערפער, וואו א 20־גילדענדיגען באנקנאט האט מען שוין זינט א יאהר נישט אנגעזעהען. די אורטיגע פראצענטניקעס שינדען אראפ צו 5 — 10 פראצ. א חודש. די בעאמטע אין דער גמינע זענען גליקלעך, אויב הייגט איז יאנואר גליקט זיי אפ צו בעקומען אנ'אוואנס אויף די שכירות פון יולי אדער אויגוסט פערגאנגענעם יאהר.

„איך וועל נישט איבערחזר'ן די אלטע געשיכטעס. אז די בעפעלקערונג בענוצט קיין בעלייכטונג נישט. זי האט פשוט נישט אויף נאפט, נישט אויף ליכט. ליכט בענוצען נאר די יעניגע, וואס האבען אייגענע בינשטאקען און מאכען זיך אליין חלב'ענע ליכטלעך.

„ביי אזוינע בעדינגונגען איז שווער צו טראכטען וועגען פראגרעס פון ציוויליזאציע אדער קולטור. ווארעם ווי קען מען לערנען די קינדער, אויב ס'איז נישטא אויף העפטען און ביכער?"

נישט געקוקט אויף דעם דלות — דערציילט דער קארעספאנדענט, שנטוויקעלט זיך דאך זייער גוט אזא לוקסוס־זאך, דוכט זיך, ווי טעאטער, אין יאהר 1932 זענען אין ווילנער קאנט געווען 881 אנסאמבלען פון פאלקס־טעאטער. זיי האבען צו־זאמען געגעבען 2447 פארשטעלונגען רעגיסטרירטע און איינגעארדענטע פון דער געזעלשאפט פאר פאלקס־טעאטערס. צוזאמען מיט די נישט־רעגיסטרירטע איז מסתמא געווען איבער 13 טויזענד אין די פארשטעלונגען האבען זיך בעטייליגט ווי אקטיארען 45,000 מאן, צושויער זענען געווען 200 טויזענד.

ווייטער דערציילט דער קארעספאנדענט, אז די בעפעלקערונג, דערהויפט די נישט־קאטוילישע ביים מאסענווייז די רעליגיע. פערשידענע סעקטעס געווינען מאסען אנהענגער. אין דארף ראטשקאן, בראנאוויטשער פאוויאט זענען פארהאן מאסען „עלסטאיאנער". נאך מיט 30 יאהר צוריק האט די בעפעלקערונג פון דעם דאזיגען דארף געשיקט א „דעלעגאט" צו לעוו טאלסטאי קיין לעשנא פאליאנא (יאסנא פאליאנא ?) און פון דארטען אראפגעבראכט די נייע רעליגיע. „די אנהענגער פון פרייען געוויסען", אין צאל פון 40 פויערשע פאמיליעס האבען איבערגעריסען יעדען קאנטאקט מיט דער קירך און אנערקענען נאר די „ריינע ביבל". זיי האבען נישט קיין שום גייסטליכע. די ביכער פון „ציווילשטאנד" פיהרען זיי אין דער גמינע וואו עס ווערען פערדעגיסטרירט געבורטען, חתונות און טויטפאלען.

„געלע לאטע" פון יוד. סטודענטען אויף דער ווילנער אוניווערזיטעט

סענסאציאנאלע מיטטיילונג פון דער סאצ. „ארבייטער צייטונג"

ווין. (יט"א) די סאציאליסטישע „ארבייטער־ צייטונג" האט אויפגעהויבען אנ'אלארם, אז די ארגאנען פון דער ווינער אוניווערזיטעט גיבען ארויס יודישע סטודענטען לעגיטימאציעס, וואס אונטערשיידען זיך פון די לעגיטימאציעס פון די איבעריגע סטודענטען מיט א געלען שטרייף.

דאס איז, שרייבט די „ארבייטער־צייטונג". א נייער וועג צו שטעמפלען די יודישקייט פון די יודישע סטודענטען, אנ'איינפיהר צו דער פולער דורכזעצונג פון היטלעריסטישע „דריטען רעזשים" אויפ'ן געביט פון די הויכשולען: די „ארישע" סטודענטען זאלען, חלילה, קיין טעות נישט האבען בעת נייע איגרוהען און לויט דער געלער לאטע תיכף דערקענען, וועלכער סטודענט איז א יוד.

דאס פרעזידיום פון דער יודישער קהלה אין וויען האט געמאלדען. דאס אויב דער בעריכט פון דער „ארבייטער־צייטונג" וועט זיך ארויסווייזען אלס ריכטיגער, וועט די קהלה אננעהמען געגען דער נייער איינפיהרונג אנ'ענערגישע פראטעסט־אקציע.

ווין. (יט"א) דער רעקטאראט פון דער ווינער אוניווערזיטעט האט פערעפענטליכט א הכחשה פון דער ידיעה פון דער „ארבייטער־צייטונג", ערקלערענדיג, אז עס זענען איצט איינגעפיהרט געווארען נייע סטודענטען־קארטען און עס איז מעגליך, אז די יודישע סטודענטען האבען דורך א צופאל די ערשטע בעקומען די נייע לעגיטימאציעס.

אויך דער בילדונגס־מיניסטער האט ערקלערט אז ער צווייפעלט אין דער ריכטיגקייט פון דער ידיעה, ווייל דאס וואלט געווען אנ'אפענע פערגוואלדיגונג פון געזעץ.

ד"ר סאסקין ענטזאגט זיך צו שטעלען פאר'ן ציוניסטישען קאנגרעס־געריכט

גענף, (יט"א). דר. סאסקין דער וויצע־פרעזידענט פון רעוויזיאניסטישען וועלט־פערבאנד וועלכען די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט אנגעקלאגט פארן קאנגרעס־געריכט צוליב זיין בעווך אין פוילישען אויסערן־מיניסטעריום האט צוגעשיקט צום פארזיצער פון געריכט דר. גראָסמאַן א בריף, אין וועלכען ער טיילט מיט, אז ער קען נישט אננעהמען די אויפפאדערונג צו שטעלען זיך פאר'ן געריכט.

דער לעצטער ציוניסטישער קאנגרעס, שרייבט דר. סאסקין, אין דעם בריף, האט נישט געוועהלט דאס זעהרען־געריכט כדי עס זאל שטעלען צום משפט א פאליטישע פארטיי, נאר צום צוועק פון ערלעדיגען פערזענליכע מיספערשטענדנישען צווישען יחידים־מיטגלידער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. מיין כלומרשט פערלעצונג פון די פראגראמאטישע פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע איז בעשטאנען אין אנ'אקציע וועלכע איך האב אונטערגענומען אלס עקזעקוטיוו־מיטגליד פון וועלט־פערבאנד פון די ציוניסטען־רעוויזיאניסטען און פון צענטראל־ביורא פון רעוויזיאניסטישען לאנדעס־פערבאנד. די דאזיגע אקציע איז געווען פון ריין־פאליטישען כאראקטער, און איך האלט דעריבער אז זי פאלט נישט אונטער דער יוריסדיקציע פון ציוניסטישען עהרען־געריכט. דער פראצעס געגען דעם רעוויזיאניסטישען לאנדעס־פערבאנד פון 5־טען יאנואר האט בעוויזען, אז דאס עהרען־געריכט האט גרינגגעשעצט גרויסע רעכט־פאר־מאליטעטען, וועלכע זענען אויסערסט וויכטיג אין געריכטס־פערהאנדלונגען. דער דאזיגער פאקט האט געצוואונגען מיין קאלעגע, ה' יונה מאכאווער, א צוזאגען זיך פון זיין אמט אלס מיטגליד פון ציוניסטישען קאנגרעס־געריכט, איך בין פולשטענדיג איינפערשטאנען מיט זיין האנדלונג.

מיט 14 יאָהר צוריק געווען פערמשפט צום טויט
און ערשט איצט געוואָרען פריי
סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון האַנרי גילבאַ אין פּאַריז
(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

אין פּאַריזער מיליטערישען טריבונאַל איז פאָר געקומען דער פּראָצעס איבער דעם צום טויט פער אורטיילטען אין יאָהר 1919, האַנרי גילבאַ.

גילבאַ איז אין חודש אויגוסט פ. י. געקומען אַליין אין פּאַריזער יוסטיץ-פּלאַץ און געלאָזט זיך אַרעסטירען. 17 יאָהר איז גילבאַ געווען אין אויס לאַנד. געלעבט אין שווייץ, אין רוסלאַנד, אין דייטש לאַנד און — נישט אויסגעהאַלטען — פערבענקט זיך נאָך פּאַריז. געקומען אַהער, האָבענדיג אויף זיך אַ טויט-אורטייל פון אַ שטאַנד-געריכט פון קלעמאַנסאָס צייטען פאַר שפּיאָנאַזש לטובת דייטשלאַנד.

גילבאַ איז פאַר'ן קריג געווען גוט באַקאַנט אין פראַנקרייך. מיט אַ יאָהר 20 צוריק איז ער געווען אַנ'אָנגעזעהענע פיגור אין די אַנאַרכיסטישע קרייזען, אַנ'אַגיטאַטאָר, אַ דיכטער, אַ קונסט-קריטיקער, אַ פילאָזאָף, אַ פייערדיגער פּובליציסט, אַ פּאַציפיסט אַ געגנער פון מלחמה, אַ פריינד פון דערנעהנטערונג מיט דייטשלאַנד, אַנ'אַנטי-מיליטאַריסט.

גילבאַ האָט אין אָנהויב פון קריג פערלאָזען פראַנקרייך. אין דער שווייץ אַרבייט ער מיט מיין ראָמען ראָלאַן אין פערשידענע פּאַציפיסטישע אויס גאַבעס. גיט אַליין אַרויס אַ שריפט „דעמען", („מאָר גען"), איז זעהר טעטיג אין די עקסטרעמע רע־וואָלוציאָנערע קרייזען, וואו עס הערשען די קומענדע רוסישע בעלי-בתים לענין, לונאטשאַרסקי, א. אנד. דאָ דרעהען זיך אויך אַרום פיל דייטשע טוער, וועגען וועלכע מען ווייסט נישט, צי זיי זענען רעוואָלוציאָנערען, צי געצאָהלטע אַגענטען פון גענעראַל-שטאַב. עס שיט זיך געלד אויף אַ פּאַציפיסטישע פּראָפּאַגאַנדע, און די „עקסטרעמע" פרעגען נישט פון וואַנען דאָס געלד שטאַמט.

גילבא ווערט פאַר זיין טעטיגקייט געמשפּט אין פראַנקרייך דורך אַ פעלד-געריכט און ווערט פער'משפּט צום טויט. אונטער דער צייט איז זיין פריינד לענין געוואָרען דער הערשער פון רוס לאַנד און ער ענטלויפט קיין מאָסקווע. דאָרט אַרבייט ער אין פערשידענע אינסטיטוציעס, אַפּילו אַלס אויספאָרשונגס-ריכטער אין דער „טשעקאַ". און נאָך לענינס טויט פאָהרט ער אַוועק אין דייטש לאַנד, נישט זייענדיג צופרידען מיט דער סאָוויעטישער ביוראָקראַטיע. ער איז אין האַרצען דער זעלבער אַמאָליגער אַנאַרכיסט, דער אונדיסציפּלינירטער.

אין דייטשלאַנד איז ער אַ קאָרעספּאָנדענט פון „הומאַניטע". אָבער סוף כל סוף וואַרפט מען איהם אַרויס פון דער צייטונג פאַר זיין אונגער האַרכזאַמקייט, און גילבאַ בלייבט ווידער איינער אַליין, איזאָלירט אין אַ פרעמדען לאַנד, ענדליך בעשליסט ער צו קומען קיין פראַנקרייך.

אָט דעם דאָזיגען „אייביגען אַנאַרכיסט" האָט איצט געמשפּט דער מיליטערישער טריבונאַל.

נאָך דעם ווי עס ווערט איבערגעלייענט דער בעשולדיגונגס-אַקט פאָדערט אַדוואָקאַט טאָרעס, אַז דער טריבונאַל זאָל אנערקענען זיין אונקאָמפּע טענץ אין דער פראַגע, ווייל: ערשטענס, איז גיל־בּאַ אין יאָהר 1915 שוין בעפרייט געוועזען פון מיליטער-דינסט. צווייטענס, זענען די מעשים פאַר וועלכע מען משפט איהם בעגאַנגען געוואָרען נישט אין פראַנקרייך נאָר אין שווייץ, וואָס געפינט זיך נישט אין רשות פון קריגס-געריכט, און דריטענס, זענען די מעשים, וואָס גילבא האָט בעגאַנגען אין רוסלאַנד געשעהען שוין נאָך דעם, ווען ער איז צום ערשטען מאָל פער'משפט געוואָרען.

דער פּראָקוראָר זאָגט זיך אַרויס געגען די פאָר דערונגען פון טאָרעס'ן.

דער טריבונאַל בעראַט זיך און וואַרפט אָפּ די פאָדערונגען פון דער פערטיידיגונג.

צווישען פּובליקום דערציילט מען אַז מיט פערציג יאָהר צוריק, אין 1894, האָט מען אין זעלבען זאַל געמשפט דעם קאַפּיטאַן דרייפוס, דער זאַל די ריכטער, אַלץ האָט דעמאָלט אויסגעזעהען פּונקט אַזוי ווי היינט...

אין צווייטען טאָג פון פּראָצעס האָט מען פערהערט דעם אָנגעקלאָגטען. מען פרעגט איהם אויס זיין לעבען, פון זיין קינדווייז אָן, אין 1904 זייענדיג צוואַנציג יאָהר אַלט, הויבט ער אָן זיך אינטערעסירען מיט פּאָליטיק, מיט פילאָזאָפישע אויס פאָרשונגען, מיט ליטעראַטור.

גילבאָ רעדט פליסיג, ליטעראַריש, ער דער ציילט, אַז אין זיין פאַמיליע, אַ פרומער קאַטוילישער פאַמיליע, האָט ער געהערט תמיד שלעכטס וועגען דייטשלאַנד.

— „עס איז געווען פאַר מיר אַנ'אמת'ע איר בעראַשונג — זאָגט ער — ווען איך האָב זיך דער וואוסט אַז אַ דייטש איז נישט קיין באַרבאַר, אַז ער וואַשט זיך, ער שלאָפט און לעבט אַזוי ווי מיר"...

גילבאַ אַרבייט מיט אין פערשידענע ליטעראַרישע פּראָגרעסיווע אויסגאַבעס, ער האָט אַפילו געשריבען אין „טאַן". און האָט שאַרף קריטיקירט ווילהעלמען און פראַנץ-יאָזעפ'ן.

אין אָנהויב פון קריג איז גילבאָ בעפרייט גע וואָרען פון מיליטער-דינסט. ער פאָהרט אַוועק אין דער שווייץ און שטעהט בענטנט צו ראָמען ראָלאַן, ער גיט אַרויס זיין אויסגאַבע „דעמען" (מאָרגען).

גילבאַ גיט אויספיהרליכע ערקלערונגען און ער ענטוויקעלט זיינע פּאָליטישע אָנשויאונגען און זאָגט:

— עס איז לייכט צו פיהרען אַ מלחמה, עס איז אָבער שווער צו פיהרען שלום, טראָץ דער וועלט משוגעת האָב איך געטראַכט וועגען מאָרגען. מיין לאָזונג איז געווען: „קריג דעם קריג"! פּונקט ווי מאַקדאָנאַלד האָב איך דעמאָלט געשטרעבט צו אַ דערנעהנטערונג צווישען פעלקער", איך האָב אַטאַקירט דעם ענגלישען אימפּעריאַליזם, איך האָב פער טיידיגט דעמזעלבען דערוואַלעראַ, וועלכער איז דער מאָלט פערמשפּט געוואָרען דריי מאָל צום טויט און וועלכער האָט לעצטענס פּרעזידירט אין סעסיע פון פעלקער-בונד, איך האָב פערטיידיגט די עגיפּטישע מאַסען. געגען מיר איז געטון געוואָרען „אַ תלמוד־אַרבייט", כדי צו פערפלאָנטערען מיך, מען האָט צובלאָזען דעם גאַנצען פּראָצעס.

עס ברעכען אויס עטליכע אינצידענטען צווי שען טאָרעס און דער בעשולדיגונג.

דער פּראָצעס פון גילבאָ האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ פּאַציפיסטישער מאַניפעסטאַציע, וועגען גיל־באָס פערראַט רעדט מען שוין נישט. אַפילו די פער־ביסענסטע געגנער פון דעם רעוואָלוציאָנערען פּאַ־ציפיזם און אַנטימיליטאַריזם, וועלכע האָבען גע־וואָלט משפטן צוזאַמען מיט גילבאָ די גאַנצע פּאַ־ציפיסטישע בעוועגונג, וואָס האָט זיך לעצטענס אַזוי פערשטאַרקט אין פראַנקרייך — מוזען אָנערקענען אַז גילבאָ איז נישט שולדיג אין פעראַט לגבי פראַנקרייך און פערדינט יעדענפאַלס נישט דעם טויט-אורטייל, וואָס דער מיליטער-טריבונאַל האָט איהם אַרויסגעטראָגען אין 1919 אונטער קלעמאַנסאָ אין יענע צייטען האָט מען אַזוי פיל נישט געזוכט די ממשותדיגע בעווייזען פון אַ שולד.

אין דריטען טאָג האָט מען פערהערט די עדות פון דער פערטיידיגונג.

נעראַן, דעפּוטאַט און געז. סעקרעטאַר פון דער ליגע פאַר מענשען־רעכט האַלט, אַז דער גאַנ־צער פּראָצעס קען ברענגען שאָדען פראַנקרייך.

מאַריס וואַלענס, אַ פּובליציסט וועלכער האָט אַליין מיטגעאַרבייט אין „דעמען" זאָגט, אַז גילבאָ האָט זיך תמיד גענויטיגט אָגב איז נישטאָ וואָס איהם פאַרצוואַרפען פאַר זיינע אידעען.

פּאַרמאַנטיע, אַ גרויסער קריגס־אינוואַליד, שטעלט זיך פאָר פאַר'ן טריבונאַל אַזוי: „פּובליציסט 52 חדשים אויפ'ן פראָנט, און 8 חדשים אין די שפּיטאָלען". ער זאָגט וועגען גילבא אַז „דאָס איז אַנ'עהרליכער מענש אפשר אַ קרבן פון זיין נאַ־איוויטעט".

זשאָרזש דוהאַמעל דער בעריהמטער שריפט שטעלער, האַלט אַ הייסע פערטיידיגונגס־רעדע פאַר גילבאַ — און זאָגט, אַז צוליב דעם נאָמען פון פראַנקרייך דאַרף מען בעפרייען גילבאָ.

פּיער שין זאָגט, אַז מען טאָר נישט משפטן אַ מענשען פאַר געדאַנקען, וואָס אַנדערע בעקומען פאַר זיי אַנ'עהרען־לעגיאָן.

מען הערט אויס דעם מאָלער יולאַמען, פּאָל סייגאַק, וועלכע זאָגען זיך אַרויס אין זעלבען זין.

וויקטאָר באַש דערציילט, אַז ער האָט בעגע געגנט גילבאַ מיט פיר יאָהר צוריק אין דייטשלאַנד און האָט איהם געראַטען צוריקצוקומען, ער איז נישט קיין פערראַטער.

דער פּראָצעס פון גילבאָ האָט זיך פערענדיגט אויף אַ סענסאַציאָנעלען אופן: נאָך דעם לעצטען עדות, ווען דער פּראָקוראָר האָט בעקומען דאָס וואָרט צו זיין בעשולדיגונגס־רעדע — האָט מען מיט איר בעראַשונג דערהערט פאָלגענדע ווערטער:

— נאָך די דאָזיגע אַלע עדות, האָב איך בעשלאָסען אָפּצוזאָגען זיך פון מיין רעדע, איך פער־לאָז זיך אויף דער מיינונג פון טריבונאַל.

די סענסאַציע איז גרויס. עס בעדייטעט אַז די בעשולדיגונג האָט נישט וואָס צו זאָגען.

טאָרעס האַלט דעריבער אויך נישט זיין פער־טיידיגונגס־רעדע און דער טריבונאַל ערקלערט, אַז גילבאַ איז פריי.

א. ב.

צוזאַמענשטויס צווישען דעמאנסטראנטען און פּאָליציי אין פּאַריז
בעת אַ דעמאנסטראַציע געגען די פינאַנץ-פּראָיעקטען פון דער רעגירונג

זי מאכט דעם מאַן אַנ'איבעראַשונג
(ערצעהלונג) נאָך פראַנצויזישען פון ב. פערלמאַן

די טרעהרען האָבען איהר אַנביסעל בערוהיגט. אין דער צייט פון מיטאָג, ווען זי האָט געזאָלט געהן צום טיש, האָט זי געפונען אין זיך גענוג כוח זיך אויפצוהויבען, זיך האַלטען אויף די פיס און זיך ווייזען מיט אַרויסגעצוואונגענער רוהיגקייט פאַר'ן מאַן.

זי האָט געפרובט עסען די זופּ, וואָס דאָס דינסטמיידעל האָט דערלאַנגט, אָבער נאָך די ערש־טע פאָר לעפעל האָט זי אָפּגערוקט פון זיך דעם טעלער און געזאָגט:

— איך האָב אַ שרעקליכען קאָפּ-ווערעטאָג. איך ווייס נישט, צי איך וועל קענען עסען.

דער מאַן האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ פון טעלער און געענטפערט מיט פּראָסטיגער רוהיג־קייט...

— עס האָט אַוודאי געמוזט זיין אַ שווערער קלאַפּ פאַר דיר... דעניעל איז אַוועקגעפאָהרען און האָט נישט איבערגעלאָזט קיין אַדרעס...

בעלאַ האָט געעפענט אויף איהם אַ פּאָר אויגען, וואָס האָבען נישט געקאָנט קוקען גלייך, און אַרויסגעמורמעלט:

— וואָס... וואָס רעדסטו?

זי האָט גאָרנישט פערשטאַנען... און זי האָט זיך געפרעגט מיט שרעק, צי האָט זיך איהר דאָס אַלץ נישט אָפּגעטראַכט, צי האָט זי נישט פון פער־צווייפלונג גערעדט אָהן בעוואוסטזיין אין דער הויך, ווי מען רעדט פון הייץ?

אָבער דער מאַן האָט זי אָנגעקוקט מיט זיין רוהיגען און גרויזאַמען בליק און האָט איבערגע־זאָגט, ברעכענדיג דערביי די פינגער, ווי עס איז געווען זיין טבע:

— דעניעל איז אַוועק און האָט נישט איבער־געלאָזט קיין אַדרעס... אויב דו ביסט נאָר אָפּגע־קומען מיט קאָפּ-ווערעטאָג, איז עס נאָך נישט אַזוי שלעכט...

בעלאַ האָט זיך געמאַכט האַרט און אָפּגע־זאָגט מיט אַ חוצפּה'דיגען טאָן:

— איך ווייס דאָך גאָרנישט, וואָס דו רעדסט צו מיר...

— איך קען עס דיר לייכט געבען צו פער־שטעהן, — האָט דער מאַן געענטפערט ווייטער, נישט בייטענדיג אַלץ זיין רוהיגען טאָן. — איך וויל טאַקע דו זאָלסט וויסען, אַז איך, דיין מאַן, האָב עס געפאָדערט פון דעניעלן, דיין געליבטען, אַז ער זאָל פערלאָזען די שטאָט. יאָ, איך האָב עס געפאָדערט, און ער האָט מיך געפאָלגט, עס איז מיר גאָרנישט שווער אָנגעקומען. איך האָב איהם אָנהויב זומער אַריינגערופען צו זיך און געזאָגט: „דעניעל, איך ווייס וואָס עס קומט פאָר צווי־שען דיר און בעלאַן... איך, דער פּרעזידענט פון דער באַנק, וואָלט דיר געקאָנט גלייך הייסען געהן פון דאַנען. איך וועל עס אָבער נישט טון... איך וועל דיך לאָזען אַרבייטען ווייטער ביי אונז, איך וועל דיר אַפילו געבען אַ העכערונג אין געהאַלט. אָבער דו מוזט גלייך אַוועקפאָהרען פון דאַנען און פערגעסען אָן בעלאַן... דו וועסט אַרבייטען אין אַנ'אַנדער שטאָט אין איינער פון אונזערע אָפּטיילונגען"... ער איז געווען איבעראַשט פון מיין גוטסקייט... און ער האָט זיך אָנגעכאַפּט אָן מיין פאָרשלאַג... פונוואַנען האָב איך זיך גאָר דער וואוסט, אַז דעניעל איז געווען דיין געליבטער? איך וועל דיר דאָס אויך ערקלערען, אַ מענש, זעהסטו, אין מיינע יאָהרען, ווען ער בעגעהט די נאַרישקייט צו בעהמען זיך אַ יונג ווייבעל, דאַרף שטענדיג זיין אויף דער וואַך. איך האָב געהאַט מיין פערדאַכט און געהאַלטען אויף דיר אַנ'אויג. איך האָב אָנגעשטעלט אַ גוטען דעטעקטיוו, און ער האָט מיר אַלץ אָפּגעטראָגען".

דער מאַן האָט גערעדט רוהיג, ווי ער וואָלט איהר דערצעהלט עפּעס אַ גלייכגילטיגע זאַך, אָ־בער זיינע ווערטער זענען געפאַלען מיט דער שווער־קייט פון קלעפּ און האָבען אַלץ נירע־יגער גע־בויגען בעלאַס יונגען קאָפּ.

— איך פערשטעה, — דיין דעניעל פעהלט דיר איצט שטאַרק אויס, — האָט דער מאַן ווייטער אָנגעהויבען, — עס איז דאָך אַזוי שעהן צו האָ־בען אַ געליבטען און זיך מוזען אויסבעהאַלטען מיט איהם ערגעץ אין אַ שמוציגען צימער... דו וועסט אָבער ביסלעכווייז מוזען זיך צוגעוואוינען צו לעבען אַ ריין לעבען מיט דיין אייגענעם מאַן, — און ווער ווייסט, אפשר וועסטו מיט דער צייט געפינען אין דעם נאָך מעהר שעהנקייט. איך רעכען, אַז איך האָב דיר שוין גענוג ערקלערט... דו קענסט איצט אַרויפגעהן צו זיך און זיך צו־לעגען שלאָפען, אויב די האָסט אויף אַנ'אמת'ען אַ קאָפּ-ווערעטאָג. מאָרגען אָדער איבערמאָרגען — וועסטו זיך פיהלען בעסער. איך וועל מעהר קיינ־מאָל נישט דערמאָהנען מיט קיין וואָרט וועגען דער גאַנצער זאַך, און איך וויל פון גאַנצען האַרצען, אַז דו זאָלסט מיר מעהר נישט פערשאַפען קיין אומאַנגענעהמליכקייטען...

בעלאַ האָט גאָרנישט געענטפערט. זי האָט געאָטעמט שווער און נאָר געטראַכט פאַר זיך: „אַזוי גאָר... ער בייזערט זיך גאָרנישט... און איך האָב געמיינט, אַז ער וועט מיך אויפעסען".

וואָס מעהר דער מאַן האָט גערעדט, אַלץ רוהיגער איז זי געוואָרען. זי האָט באַלד אויפגעהוי־בען דעם קאָפּ און איהם אַריינגעקוקט אין די אויגען מיט אַ קרומליכען, אַביסעל שעהמעוודיגען שמייכעל. איהר שווערער געמיט האָט זיך אויס־געלייטערט. אַ נייע האָפנונג איז אויפגעקומען אין איהר...

דער מאַן האָט באַלד צוגעגעבען ווייך, כמעט צאַרט, ווי מען זאָגט אַרויס אַ וואָרט פון טרייסט פאַר אַ שווער געליטענעם מענשען:

— גוּ, מיין ליבע, אַ סוף... מעהר וועגען דעם קיין וואָרט נישט... געה, מיין קינד, געה אַרויף צו זיך און שלאָף רוהיג...

זי האָט געפאָלגט, בעוועגענדיג זיך ווי אַנ'אַטאָמאַט... זי האָט זיך אויפגעהויבען... זי איז שטיל אַרויס פון צימער. דער מאַן איז געבליבען אַליין מיט דעם געפיהל, אַז זיין פרוי איז איבער־געגאַנגען בעזיגט, אַז ער האָט זי ביינעקומען, פּונקט ווי ער האָט אָנהויב זומער ביינעקומען איהר גע־ליבטען... קיין געשריי, קיין פערוואָרפען מיט'ן קאָפּ, קיין סצענע, אַפילו נישט קיין איבעררייד. ער האָט זיך געפיהלט אַזוי שטאָלץ מיט זיין רו־היגקייט, אַזוי צופרידען מיט זיין האַלטונג, אַזוי זיכער מיט זיך, אַז ער האָט כמעט געוואָלט זיך נעהמען פאַר אַ ביישפּיל אַלע אָפּגענאַרטע מענער.

ביז אין פריהמאָרגען איז געווען שטיל אין הויז. בעלאַס מאַן איז אָפּגעשלאָפען די נאַכט מיט אַ רוהיגען שלאָף אין זיין אייגענעם צימער, וואָס איז געווען אַנטקעגען זיין פרויס צימער. אָבער ערשט אין דערפריה האָט ער איינאיינעם מיט די בריף, געקראָגען פון דער דינסטמיידעל די ידיעה אַז די בעלעבאָסטע ענטפערט נישט אויף איהר קלאַפּען אין טיר.

די טיר אין בעלאַס צימער איז געווען פער־שלאָסען, באַלד האָט מען אויף אַ טישעל אין זאַל געפונען דעם שליסעל צו דער טיר, איינאיינעם מיט אַ קורץ צעטעלע:

„איך געה אַוועק, וועסט מיך מעהר קיינ־מאָל נישט זעהן. בעלאַ".

זי איז אוועק, איבערלאָזענדיג אַלץ הינטער זיך, קליידער, געלד, צירונג...

אַלץ, אַפילו איהר ריינז-מענטעל, איהרע ט־אַלעט-זאַכען, איהר האַנד-טאַש...

עס זענען נאָך דעם פאַרביי טעג, וואָכען, חדשים. דער אַלטער האָט זיך אַלץ נישט אָנגע־שלאָגען אויף קיין שפּור פון זיין יונגער פרוי, וואָס ער האָט אַזוי גרויסמוטיג, אַזוי אידעל בע־שטראָפט און פערגעבען. בעלאַ האָט געהאַלטען וואָרט: „וועסט מיר קיינמאָל מעהר נישט זעהן"...

אין די לאַנגע אָווענדען איז ער געזעסען אַליין אין זיין צימער און האָט געטראַכט מיט אַ געבראָכענעם געמיט וועגען יענעם ווייטען לעצ־טען אָווענד... ער האָט געוואָלט זיין גוט צו איהר, איהר אַלץ פערגעבען, און ער האָט נישט געטראָ־פען... קיינער, קיינער קאָן, ווייזט אויס, נישט זיין אַזוי קלוג צו טרעפען, וואָס אַ פרוי וועט אָפּ־טון....

(סוף)

האנדווערקער און האנדעל

די פעראייניפאַכטע בוכפיהרונג

און איהר בעטייט פאר קלענערע סוחרים

איך האָב געלייענט אין אַ פאַכמענישען אַרטיקעל אַזאַ זאַץ: „די פעראייניפאַכטע בוכפיהרונג איז גאָר אַ סורראָגאַט פון בוכפיהרונג".

מיט אַ פּאָר צעהנדליג שורות ווייטער שרייבט דער מחבר פון פאַכמענישען אַרטיקעל: „דער מוסטער פון פעראייניפאַכטער בוכפיהרונג, וועלכער איז בעשטעטיגט געוואָרען פון פינאַנץ־מיניסטער איז געבויט אויף דעם פּרינציפּ פון טאָפּעלטער בוכפיהרונג און אונטערשיידט זיך זעהר ווייניג פון אַמעריקאַנישען „זשורנאַל הויפּטבוך". אויב אַזוי — טאָ וואו איז דער סורראָגאַט? צי קען אַ סיסטעם, וועלכע איז געבויט אויף דיזעלבע יסודות און ווערט געפיהרט לויט אַלע כללים פון דער נאָרמאַלער בוכפיהרונג — אָנגערופען ווערען סורראָגאַט?

דער מחבר פון דערמאָנטען אַרטיקעל שרייבט: „אָבער דער געזעץ וועגען פעראייניפאַכטע ביכער ענטהאַלט אַזוי פיל בעגרענצונגען, אַז די שטייער־אַמטען וועלען זיך נישט דאַרפען פיל אָנשטרענגען צו דיסקוואַליפיצירען די ביכער, אַזוי למשל איז גענוג פעסטצושטעלען אַ נישט־פינקטליכקייט און אינווענטאַר אָדער דאָס פעהלען פון איינציגע דאָקומענטען, אַז די ביכער זאָלען געפּסלט ווערען, ס'איז אויך גענוג צו ענטדעקען אַ פאַל פון פערקויפען צו אַן'אייבערפערקויפער. אַז דער סוחר זאָל פערעכענט ווערען צו אַ העכערער קאַטעגאָריע האַנדעלס־פּאַטענט, וועלכע איז שוין מחויב צו פיהרען נאָרמאַלע האַנדעלס־ביכער און די פעראייניפאַכטע ביכער וועלען אָפּגעוואָרפען ווערען".

אין אַזעלכע פאַלען ווערט דאָס פערשרייבען אויפ'ן פאַסיוו פון דער „פעראייניפאַכטער בוכפיהרונג? מיר ווייסען איבערצייגט אַז אויך נאָרמאַלע ביכער ווערען אָנגעוואָרפען אויב עס פעהלען דאָקומענטען אָדער דער אינווענטאַר איז נישט אין אָרדנונג: אַנדערש וואָלט אויסגעזעהן ווען די פעראייניפאַכטע בוכפיהרונג וואָלט ענטהאַלטען אַזעלכע בעגרענצונגען, פון וועלכע די נאָרמאַלע בוכפיהרונג איז בעפרייט, פון דעם מיין בעגרענצונגען איז אין דער פעראָרדנונג פון פינאַנץ־מיניסטער פון 13 אַפּריל פ.י. דאָ איינע: דאָס איז די פאַראַפיהרונג (שנורירונג) לויט'ן האַנדעלס־געזעץ וועלכער איז גילטיג ביי אונז אויף די מזרח־קרעסען, דאַרפען ביי אַ נאָרמאַלער בוכפיהרונג די ביכער נישט שנורירט ווערען און באַר ביי דער פעראייניפאַכטער בוכפיהרונג מוז שנורירט און געשטעמפּעלט ווערען דער בוך וואָס ענטהאַלט די סחורה־קאָנטאָ אָדער פּראָדוקציע־קאָנטאָ.

ווייטער דאַרפען טאַקע סוחרים וואָס פערקויפען איבער־פערקויפער נישט זיין לייכטזיניג און נישט פיהרען קיין פעראייניפאַכטע ביכער; ווייל די דערמאָנטע פעראָרדנונג פון 13 אַפּריל פ.י. ערקלערט אויסדריקליך אַז נאָר די יענינע סוחרים וועלכע פערקויפען קאָנסומענטען גענישטען פון דער הנחה צו פיהרען פעראייניפאַכטע ביכער.

די אידעע פון דער נאָרמאַלער בוכפיהרונג איז קאָנטראָל, דער ציל — איז דער בילאַנס, אויך די פעראייניפאַכטע בוכפיהרונג גיט די מעגליכקייט דורכצופיהרען דעם רוי־בילאַנס און דעם הויפּט־בילאַנס, אמת, — נישט אַזוי דעטאַליזירט ווי ביי דער נאָרמאַלער בוכפיהרונג, ווייל די צאָהל קאָנטעס אין הויפּט־בוך איז שטאַרק בעגרענצט אַזוי למשל פעהלט אין פעראייניפאַכטען הויפּט־בוך, די קאָנטע „קאַפּיטאַל" און די קאָנטע „רוי־כאָמאָשק" (איינריכט און אויסשטאַטונג) און מיר זענען געצוואונגען אַזעלכע צו בוכען אויף דער קאָנטע קרעדיטאָרען און בעל־חובות, אויף אַזאַ אופן שפּילען ביי דער פעראייניפאַכטער בוכפיהרונג נאָך אַ בעדייטענדיגע ראָלע די דעטאַליזירטע ביכער — קאַסע־קאָנטראָ, וועקסעל און אַקצעפּטען־ביכער, פּראָדוקציע־בוך א.אַ.וו.

צי איז די פעראייניפאַכטע בוכפיהרונג איינפאַך? דיכער נישט. און נישט איינפאַך איז די פעראייניפאַכטע בוכפיהרונג טאַקע דערפאַר ווייל די סיסטעם איז געבויט אויף דעם פּרינציפּ פון טאָפּעלטער בוכפיהרונג און אונטערשיידעט זיך זעהר ווייניג פון דעם אַמעריקאַנישען זשורנאַל הויפּטבוך, וועלכער ווערט אָנגעווענדעט ביי נאָרמאַלער בוכפיהרונג. אַזוי לאַנג ווי מען וועט דאַרפען יעדע סומע בוכען אויף 2 קאָנטעס פון הויפּטבוך, קען קיין רייד נישט זיין פון איינפאַכקייט.

און דאָ מיין איך, אַז ווער עס מעג, זאָל פיהרען די „פעראייניפאַכטע" ביכער. ס'איז גענוג אָנצוווייזען אַז ווער עס פיהרט די דאָזיגע ביכער איז בעפרייט פון אַזאַ פּלאָג ווי דער סחורות־בוך מיט זיינע הונדערטער און (אַמאָל) טויזענטער קאָנטעס, צו וועלכען דער סוחר מוז אָפטמאָל האַלטען אַ ספּעציעלען מענשען און פון וועלכען מיר זענען נישט בעפרייט ביי דער נאָרמאַלער בוכפיהרונג, הגם די פעראָרדנונג זאָגט זיך נישט אַרויס דייטליך אַז מען מוז פיהרען אַזאַ בוך, אויסערדעם מאַכט די בעגרענצטע צאָהל קאָנטעס דעם הויפּטבוך צוגענגליכער און פערשטענדליכער סיי פאַר'ן אונטערנעהמער און סיי פאַר נישט געניטע בוכהאַלטערן.

ש. יעזערסקי.

וואס פערלאנגען די האנדעלס-קאמערן

און וואס וועט דאס מיניסטעריום געבען

דער פערבאַנד פון די האַנדעלס־קאַמערען האָט שוין איבערגעגעבען די מיניסטאָרען דעם פּלאַן, ווי אַזוי צו ליקווידירען די פערלעגענע שטייערען.

דער פּלאַן ענטהאַלט 7 פּונקטען:

1) אַלע פערעלטערטע שטייערען, וועלכע שטאַמען פון פאַר'ן יאָהר 1928 און מען האָט געמאַכט פאַר זיי אַן עקזעקוציע, זאָל מען גלייך איינגאַנצען אַנולירען און אויסמעקען פון די ביכער.

2) ביי די שטייער־קאַמערען זאָלען, וואָס שנעלער געשאַפען ווערען געמישטע קאָמיסיעס פון פאָרשטעהער פון דער שטייער מאַכט און פון די שטייער־צאָהלער. די דאָזיגע קאָמיסיעס וועלען דאַרפען בעהאַנדלען אַלע פערעלטערטע שטייערען פאַר דער גאַנצער צייט פון 1־טען יאַנואַר 1929 ביז'ן 1־טען אַפּריל 1932 און בעשליסען, וועלכע פון זיי מען קען שוין מעהר נישט אויפמאָהנען ווייל אַן עקזעקוציע פון די דאָזיגע פערעלטערטע שטייערען וואָלט בעדראָהט מיט אַ רואין פון די דאָזיגע שטייער־צאָהלער. די שטייער־סומעס וועלכע די געמישטע קאָמיסיעס וועלען אָנערקענען פאַר נישט־אויפמאָהנבאַר, וועט מען אַנולירען. די קאָמיסיעס זאָלען בעטראַכטען די פראַגען, צי מען קען אויפמאָהנען אויפ'ן סמך פון בקשות פון די שטייער־צאָהלער, ווי אויך פון דער איינענער איניציאַטיוו פון דער קאָמיסיע.

3) אַלע איבעריגע פערעלטערטע שטייערען פון די שטייער־צאָהלער, וועלכע מען וועט בעשליסען נישט צו שענקען זייערע פערעלטערטע שטייערען, זאָל מען פון די סומעס אָראָפּרעכענען און אַנולירען אַלע שטראָפען און ציגזען, וועלכע מען האָט צוגערעכענט פאַר'ן אויפהאַלטען.

4) די דאָזיגע סומע פערעלטערטע שטייערען, וואָס זענען פעסטגעשטעלט לויט'ן פונקט 3, זאָל מען צעלעגען אויף צעהן יאָהר, אויסצוצאָהלען יעדעס יאָהר צו צעהן פּראָצענט פון דער סומע פערעלטערטע שטייערען, וואָס מען איז שולדיג.

5) די שטייער־צאָהלער, וואָס וועלען גוטוויליג בעצאָהלען די לויפענדע שטייערן מיט דער ראַטע פון די צעהן פּראָצענט אויפ'ן חשבון פון די פערעלטערטע שטייערן, וועלען בעקומען אַ באָניפיקאַציע. די דאָזיגע באָניפיקאַציע וועט בעטרעפען אַזוי פיל, וויפיל עס בעטרעפט די ראַטע פון די פערעלטערטע שטייערן.

6) די פּריווילעגיע צו בעצאָהלען די פערעלטערטע שטייערן אין ראַטעס אָהן די צוגערעכענטע ציגזען, וועלען געניסען נאָר די שטייער־צאָהלער, וועלכע וועלען פינקטליך צאָהלען די לויפענדע שטייערן.

7) די אויבענדערמאָהנטע הנחות זענען נישט קיין שטערונג, אַז די שטייער־קאַמערען זאָלען בעזונדער מאַכען גוטוויליגע אָפּמאַכען מיט שטייער־צאָהלער וועגען אויסצאָהלען אין ראַטעס.

אין די רעגירונגס־ספערען איז מען גוט געשטימט פאַר דעם פּלאַן פון די האַנדעלס־קאַמערען וועגען ליקווידירען די פערעלטערטע שטייערן. עס זענען פאַרהאַן אַלע אויסזיכטען, אַז די דאָזיגע ברענענדע פראַגע וועט אין דער נאָהנטסטער צייט ערלעדיגט ווערען.

דער נייער ציוויל-קאָדעקס

און סוחרים, וואס פערקויפען אויף ראטעס

אין „דזשעננִיק אוסטאַוו" נר. 112 איז פערעפענטליכט געוואָרען דער נייער ציוויל־קאָדעקס דאָס וויכטיגסטע פאַר סוחרים איז דער 5־טער טייל וועלכער רעכענט אויס וואָס פאַר אַ זאַכען קענען נישט פערקויפט ווערען אויף אַ ליציטאַציע פאַר חובות. צווישען אַנדערע אונטערליגען נישט דער עקזעקוציע:

די נויטיגסטע, פאַר'ן בעל־חוב און זיינע משפחה־מיטגלידער, שטובען־זאַכען. (אַרט. 570) בעטגעוואַנד, וועש און מלבושים, זאַכען און סוראַוואַס נויטיג אויף איין מאָנאַט צום פערזענליכען פערדינסט פון בעל־חוב, וואָס אַרבייט פיזיש.

ביי אַ בעל־חוב וואָס נעהמט פענסיע, אַ סומע געלד וואָס איז נויטיג אויפ'ן לעבען ביז צום נאָהענטסטען אויסצאָהל.

ביי אַ בעל־חוב וואָס האָט נישט קיין פענסיע, א. סומע געלד, וועלכע ער דאַרף אויפ'ן לעבען פאַר זיך און זיין פאַמיליע אין פערלויף פון צוויי וואָכען.

אַ פענסיע, וועלכע איבערשטייגט נישט 100 זל. מאָנאַטליך פון בעאַמטע, אָנגעשטעלטע און אַרבייטער (אַרט. 575).

באַלד נאָכ'ן בעוויזען זיך די אויבענדערמאָנטע פעראָרדנונג איז ענטשטאַנען צווישען די לאָדזער סוחרים, אַפּטייקער, הענדלער און קרעמער וואָס האַנדלען אין די אַרבייטער־געגענדען, ווי גייערס ראַיאָן, גלובאַנע גאַס, סוחרים וואָס געבען אויף ראַטעס א.א. אַ גרויסע מהומה. דער גרעסטער טייל פון זייערע קליענטען בעשטעהען פון אַרבייטער אָדער אָנגעשטעלטע, וואָס צאָהלען זיך אויס 5 זל. וועכענטליך, און די איינציגע פערזיכערונג איז די פענסיע אָדער דאָס מעבעל אין דער וואָהנונג. יעצט ווען לויט דעם אויבענדערמאָנטען קאָדעקס, וועט מען קיין ליציטאַציעס נישט קענען אדורכפיהרען ביי די דערמאָנטע בעלי־חובות, ווע אויסקומען נישט צו לייזען, אַנדערש געזאָגט, ליקווידירען די געשעפטען. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם קומט פאַר היינט אין צענטראַלען קליינהענדלער־פעראיין, פּאָמאָרסקאַ 15 אַ פערזאַמלונג פון די סוחרים וואָס געבען אויף ראַטעס. אויף דער פערזאַמלונג וועט ברייט אַרומגערעדט ווערען די זעהר וויכטיגע פראַגע פאַר יודישע סוחרים און קרעמער.

האנדווערקער פארשטעהער ביים האנדעלס-מיניסטער

דער האַנדעלס־מיניסטער זאַרזשיצקי האָט אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיט די דעלעגאַטען פון ראַט פון די האַנדווערקער־קאַמער, פון הויפּט־ראַט פון די פוילישע האַנדווערקער און פון צענטראַלען פערבאַנד פון די יודישע האַנדווערקער.

די פאָרשטעהער פון די האַנדווערקער־ספערען האָבען אין אַ ברייט־מאָטיווירטען מעמאָריאַל אַרויסגערוקט אַ רייהע פראַגען, וואָס זענען נוגע דער שטעלונג פון האַנדווערקער־שטאַנד און דער אַלגעמיינער ווירטשאַפטליכער לאַגע און אויך אַרומגערעדט די בעפאָרשטעהענדע רעאָרגאַניזאַציע פון די האַנדווערקער־קאַמער.

דער מיניסטער האָט זיך גינסטיג בעצויגען צו די אַרויסגערוקטע פּאָסטולאַטען און אין דער נאָהענטסטער צייט וועלען אָנגענומען ווערען ענטשיידענדע בעשלוסען אין פערשידענע האַנדווערקער־פראַגען.

כינעזישע בעשטעלונג אויף פוילישע סחורות

(אג) ווי עס מעלדעט דער ביולעטין פון דער פוילישער האַנדעלס־קאַמער אין כאַרבין, קומען אַן פון שאַנכיי ידיעות, אַז צוליב דעם בויקאָט פון יאַפּאַנישע סחורות, האָט זיך פערבעסערט די קאָניונקטור אויף פוילישע גאַלאַנטעריע־סחורות, וואַלענע שטאָפען און לעדער.

פאָרשטעהער פון פוילישע פירמען האָבען לעצטענס בעקומען אויף די דאָזיגע אַרטיקלען אַ רייהע בעשטעלונגען.

פערבאַנד פון די האנדעלס-קאמערן

געגען אַרט. 280 פון שטראָף-קאָדעקס

(אג) דער פערבאַנד פון די האַנדעלס־קאַמערן האָט זיך געווענדעט מיט אַ מעמאָריאַל צום פינאַנץ־מיניסטעריום וועגען דער נישט גלייכמעסיגער אָנווענדונג אין די בעזונדערע טיילען פון פוילען דעם אַרט. 280 פון שטראָף־קאָדעקס וועגען די האַנדעלס ביכער.

דער פערבאַנד פון די האַנדעלס־קאַמערן בעמיהט זיך דעריבער איצט, אַז די שטייער־מאַכט זאָל אַרויסגעבען אינסטרוקציעס וועגען נישט צוציהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט די שטייער־צאָהלער פאַר איבערטרעטען דעם אַרטיקעל 280 פון שטראָף־קאָדעקס, וועלכער זעהט פאָר אַ תפיסה־שטראָף פאַר נישט פיהרען אָדער פאַר נישט פיהרען ריכטיג האַנדעלס־ביכער

נישט שאצען אין דער וועלט אריין

נישט מאכען קיין לייכטזיניגע עקזעקוציעס

דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום האָט צושיקט אַ צירקולאַר צו אַלע שטייער־אַמטען, אַז ביי דער נייער שאַצונג פון אומזאַץ־שטייער זאָל מען נישט שאַצען קיין גרעסערען שטייער, און אויך נישט שאַצען דעם זעלבען שטייער, וואָס פאַראַיאָהר, גלאַט אין דער וועלט אַריין, אָהן אַ פריהערדיגע גענויע אויספאָרשונג.

די נאַטשאַלניקעס פון די שטייער־אַמטען זאָלען זאָרגען, אַז מען זאָל אויספאָרשען די לאַגע און דעם אומזאַץ פון יעדען סוחר און אויפ'ן סמך פון די צוגעזאַמעלטע מאַטעריאַלען זאָל מען זיך אָריענטירען וויפיל אומזאַץ־שטייער מען קען שאַצען.

דער פינאַנץ מיניסטער האָט אויך פעראָרדנט נישט צו מאַכען קיין לייכטזיניגע עקזעקוציעס, וועלכע האָבען פולשטענדיג רואינירט דעם צאָהלער.

פיל פראצעסען וועגען געלד-ליכוועט

אין די לעצטע צייטען קומען אָן אין די בעריכטען זעהר פיל אָנקלאַגעס וועגען ליכוועט ביי געלד־הלוואות.

בכלל קומען פאָר זעהר פיל סכסוכים וועגען געלד־חובות, ביי וועלכע עס ווערט געדראָהט מיט אַ ליכוועט־פּראָצעס.

עס איז דעריבער וויכטיג אויפצוקלערען, אַז נישט אַלע מאָל קען מען פערפיהרען אַ ליכוועט־פּראָצעס.

אויב מען האָט אַ יאָהר צייט נישט גענומען קיין ליכוועט־ציגזען, קען מען שוין נישט פערפיהרען קיין פּראָצעס. דאָס, וואָס מען האָט נאָך נישט אָפּגעצאָהלט דעם חוב, פאַר וועלכען מען האָט גענומען ליכוועט־ציגזען, איז נאָך נישט קיין גרונד צו קענען פערפיהרען אַ ליכוועט־פּראָצעס. דער פערברעכען פון ליכוועט בעשטעהט אין נעמען די ליכוועט־ציגזען. קוים איז אוועק אַ גאַנץ יאָהר (נישט 6 מאָנאַטען) זינט מען האָט גענומען דאָס לעצטע מאָל די ציגזען, קען מען שוין קיין ליכוועט־פּראָצעס נישט פערפיהרען, ווייל עס איז שוין פערעלטערט.

נייער פאלקסבלאט
דאס לאדזער לעבען
נייער פאלקסבלאט

דינסטאג
31
ד
שבט תרצ"ג

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.26
זון-אונטערגאנג 4.12

מארגען, אין נאמענסטאג פון מלוכה-פּרעזידענט
בעפרייט די שילער פון די לעקציעס אין די שולען. — גאטעס-דינסט אין דער סינאגאגע

(א) מארגען, ד. 1. פעברואר ד. י. לכבוד'ן נאמענסטאג פון מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי, וועלען פארקומען א גאנצע רייה פייערליכקייטען.

דער שול-אינספעקטאר האט אויף דעם טאג בעפרייט די שילער פון די לעקציעס אין די שולען. דאגעגען וועלען אין אלע שולען געהאלטען ווערען מיט די שילער געשפרעכען, אין וועלכע די לעהרער'ס וועלען איבערגעבען די פערדינסטען פון מלוכה-פרעזידענט.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט'ן נאמענסטאג פון מלוכה פרעזידענט וועט מיטוואך דעם 1. פעברואר 11 א זייגער פארמיטאג אפגעריכט ווערען אין דער סינאגאגע אויף קאשטשושקא א פייערליכער גאטעסדינסט פאר דער יודישער יוגענד פון די לאדזער מיטעל-שולען.

מעמאריאל פון רעסטאראנען-בעזיצער צום אקציז-אמט

די בעזיצער פון רעסטאראנען האבען זיך געווענדעט צום אקציז אין מאנאפאל-אמט, אז מ'זאל נישט ארויסגעבען קיין טעגליכע ערלויבניש אויף צו פּ... פּן אלקאהאל-ארטיקלען אויף א לענגערע צייט.

אזעלכע ערלויבנישען ברעכען אונטער די עקזיסטענץ פון די קאנצעסיע-בעזיצער.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצפער-קיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קאפער-ניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), ו. סאקאלעוויטש און שאט (פשעיאזד 19), מ. לי-פיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא (11 ליסטאפאד 86).

זיך אויסגעגליטשט
און צובראכען א האנד

(2) דער 19-יעהריגער קלמן פשעוואזניק (פון דאלנא 22) האט זיך נעכטען, אדורכגעהענדיג די זאווישא-גאס אויסגעגליטשט און צובראכען דעם לינקען עלענבויגען.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל.

צי אונטערגעצונדען?

(2) נעכטען איז אויסגעבראכען א שרפה אינ'ם ווארען-הויז אויף זשגאווער 104.

די פייערלעשער האבען אין א קורצער צייט דאס פייער לאקאליזירט.

בעת דער רעטונגס-אקציע האבען זיי אבער דערשפירט אויפ'ן דאך דעם ריח פון נאפט.

עס ווערט דעריבער געפיהרט אן אויספאר-שונג, צי איז די שרפה נישט ענטשטאנען פון אן אונטערצינדונג.

פון האנדעלס-געריכט
רעגולאציע פון דער פירמע „ס. סולקעס" (20 פראצענט) בעשטעטיגט דורכ'ן געריכט

אויף דער נעכטיגער זיצונג, האט דאס האנדעלס-געריכט בעשטעטיגט דעם רעגולאציע-אפמאך פון דער פירמע „ס. סולקעס" (נאוואמיעס-קא 15) מיט די קרעדיטארען. די פירמע רעגולירט אויף 20 פראצענט אויסצוצאהלען אין ראטעס אהן פראצענט.

אויב ס'וועט נישט אריינטרעגען ווערען קיין אנקלאגע נעגען דער רעגולאציע, וועט די ערשטע ראטע 5 פראצענט זיין צאהלבאר דעם 27-טען פעברואר 1933.

* * *

צווישען דער פירמע „יוליוש ראזנער'ס יורשים" (פעטריק. 98) מיט די קרעדיטארען איז מיט עטליכע טעג צוריק געשלאסען געווארען אן אפמאך. לויט וועלכען די פירמע רעגולירט אויף 40 פראצענט.

דער ענין וועט בעטראכט ווערען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון האנדעלס-געריכט.

* * *

אלס סינדיק פון דער אופאדלאשטש-מאסע פון דער פירמע „ריינהאלד האפמאן", זאקען-פאבריק (קילינסקיעגא 94) איז נאמינירט געווארען אדוו. היטמאן. דאס געריכט האט די נאמינאציע בא-שטעטיגט.

שארפע לופט, פראסט און ווינד

וועלען נישט פעראורזאכען אפילו דער דעלי-קאטסטער הויט קיין שום שאדען, אויב מען וועט זי פלעגען שטענדיג מיט דעם קרעם הערבא. דער אונפעמי... קרעם דרינגט ארמן אויס-געצייכענט אין די פארעס פון דער הויט, שא-פענדיג אן'אונזיכטבארע פערהיטונגס-שיכט. די אויבערהויט פון נעזיכט און הענד ווערען דערביי עלאסטיש און ווידערשטאנדס-פעהיג אויף די שעדליכע אטמאספערישע ווירקונג. ...צו בעקומען פון 90 גראשען.

KREM HERBA

טויט-שטראף פאר בע'גנב'ענען דעם מלוכה-אוצר, אפשטעמפלען ס'געלד, און נישט בעצאהלען די קריגס-חובות
אזעלכע פארשלאגען זענען אנגענומען געווארען אויף א פערזאמלונג פון שטאטישע ארבייטער

עהערנכטען איז פארגעקומען אן'אלגעמיינע מיטגלידער-פערזאמלונג פון פראפעסיאנעלען פער-איין פון שטאדטישע ארבייטער און אנשטאלטען פון עפענטליכען געזעלשאפט... גערוזיך.

אויף דער פערזאמלונג, אין וועלכער ס'האט זיך בעטייליגט א גרויסע צאהל ארבייטער, זענען אנגענומען געווארען א גאנצע רייהע זעהר אינטע-רעסאנטע רעזאלוציעס, וועגען פערבעסערן די קרי-טישע לאגע.

צווישען אנדערע איז אנגענומען געווארען א פארשלאג, אז דאס גאנצע געלד, וואס געפינט זיך אין פערקעהר, און וואס וועט ערשט ארויסגעלאזען ווערען, זאל אפגעשטעמפעלט ווערען. אזוי ארום וועלען די קאפיטאליסטען, וואס בעהאלטען דאס געלד אין די „שעניקעס" מוזען ארויסנעהמען, און די וואס וועלען האבען מעהר פון 5 טויזענד זל. מזומן זאלען בעשטייערט ווערען מיט א ספעציעלען הכנסה-שטייער, מיט וועלכען מ'וועט קענען פארט-זעצען די עפענטליכע און סעזאן-ארבייטען — דער פארשלאג איז איינשטימיג אנגענומען געווארען.

א צווייטער פארשלאג:

צוליב דעם, וואס די לעצטע צייט מעהרען זיך גנבות אין מלוכה-אינסטיטוציעס, ווי די לעצטע גנבה אין דער באהן-קאסע אויפ'ן קאלישער וואק-זאל א. אנד. זאל, אזוי ווי אין סאוויעט-רוסלאנד פאר די דאזיגע גנבות, פאר די דאזיגע פערברע-כענס איינגעפיהרט ווערען טויט-שטראף.

אויך דער צווייטער פארשלאג איז אנגענומען געווארען איינשטימיג, און ווערט איבערגעשיקט צו דער רעגירונג.

ס'איז אויך אנגענומען געווארען א דריטער פארשלאג, אז די רעגירונג זאל נישט בעצאהלען די קריגס-חובות צו אמעריקא.

וועגען די אלע פארשלאגען וועט צוזאמענ-גערופען ווערען א גרויסער ארבייטער-מיטינג.

דירעקטארען פון דער האנדעלס = באנק פאר'ן געריכט
געפעלשטע „זעזנאניעס" און אויסגעקראצטע פאזיציעס אין די ביכער
אלע אנגעקלאגטע זענען בעפרייט געווארען

(2) נעכטען זענען ווידער געשטאנען פאר'ן אפעלאציע-געריכט די דירעקטארען און בעאמטע פון דער לאדזשער האנדעלס-באנק: גארדאווסקי, פאלושני, ווינטער, קאצעק און זאווישעווסקי, וועל-כע ווערען בעשולדיגט אין מיסברויכען צום שאדען פון מלוכה-אוצר דורך אויסגעבען געפעלשטע „זע-זנאניעס" פון די באנק-הכנסות.

די ארויסגערופענע עדות, די נאטשעלניקעס פון דער פינאנץ-קאמער שיראסקי און ניידער און די געוו. באנק-בעאמטע: גרינוואלד, פשעדפעלסקי א. אנד. האבען אנגעגעבען בעלעסטיגענדע מא-טעריאלען פאר די אנגעקלאגטע. צווישען אנדערע, האט דער באנק-קאסיר פשעדפעלסקי פעסטגע-שטעלט, אז ס'זענען געווען פיקטיווע קאנטעס אין די ביכער און מאנכע פאזיציעס זענען געווען אויסגעקראצט.

נאך די רעדעס פון דער פערטיידיגונג און פראקוראר, האט דאס געריכט ארויסגעטראגען א פסק-דין, לויט וועלכען עס ווערט בעשטעטיגט דער פסק-דין פון דער ערשטער אינסטאנץ, און אלע אנגעקלאגטע ווערען בעפרייט.

בעשלוס פון טעקסטיל-ארבייטער
אויף דער לעצטער אלגעמיינער פערזאמלונג איז זאל פון שטאט-ראט

(2) דעם פאריגען שבת איז אין זאל פון שטאט-ראט פארגעקומען אן'אלגעמיינע פערזאמ-לונג פונ'ם קלאסען-טעקסטיל-ארבייטער-פעראיין.

אין דער פערזאמלונג האבען זיך בעטייליגט יודישע, פוילישע און דייטשע ארבייטער.

ביים איינגאנג אין זאל זענען שטרענג קאנטראלירט געווארען די לעגיטימאציעס פון די פעראיינס-מיטגלידער, און קיין זייטיגע מענשען זענען נישט אריינגעלאזט געווארען.

וועגען דער איצטיגער לאגע האט רעפע-רירט דער דעפ. שטשערקאווסקי, אין א לאנגער און לייד-ענשאפטליכער דיסקוסיע, איז אנגעוויזען געווארען, אז זינט די פאבריקאנטען האבען גע-בראכען דעם קאלעקטיווען אפמאך, האלט מען אין איין רעדוצירען די לוינען, און די רעדוקציעס דערגרייכען שוין ביז 50 פראצענט, און מעהר.

ה' א. זעלמאנאוויטש רעדט ארום די טאק-טיק פון די פראפ. טעקסטיל-פעראיינען לגבי די ארבייטער. די טעקסטיל-צענטראלע האט זיך שטענ-דיג בעמיהט די סכסוכים צווישען ארבייטער און אונטערנעהמער צו ערלעדיגען אין קאנצעלאריע ביים אינספעקטאר, אדער אויף אנאנדערען פריד-ליכען אופן. דאס האט געשטארקט די חוצפה פון די אינדוסטריעלער און אונטערגעבראכען דעם צו-טרוי פון די ארבייטער צו די פראפ. פעראיינען.

דאס, וואס די מערהיים פון די פעראיינען די פ. פ. ס. פיהרען א קאאליציע-פאליטיק מיט כאדעקעס און וויטאסאוועצעס (צענטראלעוו) מוז אויך פערשטארקען ביי די ארבייטער די מיינונג, אז סאציאליסטען שטעהען אין פערבינדונג מיט דער בורזשואזיע און דאס רופט זיך אפ אויף דער אפשוואכונג פון דער פראפ. בעוועגונג.

לסוף טראגט אריין ה' זעלמאנאוויטש א פאר-שלאג, אז די טעקסטיל-צענטראלע זאל גלייך צו-טרעטען ארגאניזירען שטרייקען אין די פאבריקען, וואו מ'רעדוצירט די לוינען און אזוי ארום צוגריי-טען דעם באדען פאר אן'אלגעמיינעם שטרייק אין דער גאנצער טעקסטיל-אינדוסטריע.

עס איז בעשלאסען געווארען, אז ס'איז אומבעדינגט נויטיג אדורכצופיהרען א קאמף פאר א קאלעקטיווען אפמאך אויף די בעדינגונגען פון 1928, און צו דעם צוועק צו קאנסאלידירען די אקציע פון דער ארבייטערשאפט אונטער דער הויפט-אנפיהרונג פון דער פערוואלטונג פון טעקס-טיל-ארבייטער-פעראיין.

גלייכצייטיג האבען די פערזאמעלטע פעסט-געשטעלט, אז איינער פון די הויפט-מיטלען צו ברעכען דאס עקשנות פון די פאבריקאנטען, און אויך צו בעהערשען דעם איצטיגען קריזיס, איז דאס איינפיהרען נייע ווירטשאפטליכע פארמען און צו רעאליזירען דעם לאזונג פון בילדען אן'ארביי-טער- און פויערים רעגירונג.

די פערזאמעלטע האבען אויך פראטעסטירט געגען דער „ווידזעווער מאנופאקטור", און זיך ארויס געזאגט געגען די שטאנד-געריכטען.

טעאטער „סקאלא", שרודמיעסקא 15.

גאסטשפילען פון וועלט-בעריהמטען ארטיסט

ד"ר פאול בעראטאוו

צוזאמען מיט זיין ערסטקלאסיגען אנסאמבל.

היינט, דינסטאג, 9 אווענט און מארגען, מיטוואך צום 12. און 13. מאל — ד"ר פאול בעראטאוו'ס גרעסטער סוקצעס

„דוד גאלדער"

פון אירענא נעמיראווסקא.

פרייזען פון 70 גר. ביז 3 זל.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער

קוכטשיאק און זיינע חברים
פאר'ן לאדזער קרייז-געריכט

(ענדע פון דער ב'טער זייט).

אלגעמיינע חובות און די חובות נאך די וועהלען — אין דער סומע פון 7,000 זלאטעס.

דער צווייטער בעשולדיגטער, יאן זשעטעלסקי איז זיך נישט מודה אין ווארפען די באמבע. ער האט בלויז בעגלייט רעמאשיק'ן — זאגט ער — און קוכטשיאק האט בעגלייט קלימטשאק'ן. וויפיל דאס פעקל האט געוואויגען ווייסט ער נישט. בעת ער האט עס א ווייל געהאלטען אין דער האנט — האט זיך איהם געדוכט, אז עס וועגט 300 גראם.

ווי געזאגט, האט ער גופא די באמבע נישט געווארפען, נאר ער איז אריין אויף אגראדאווא 7]5 און געווארט וויסנעווסקי'ן, וואו ער דארף זי צו ווארפען. בעת וויסנעווסקי האט געזאלט ווארפען די באמבע, איז ער, זשעטעלסקי, אוועק אויף א שטח פון 100 שריט, און ווען די באמבע איז אריבער געווארפען געווארען איבער'ן פלאט אויף דער זאר פאדניערגאס — זענען ביידע אוועק אין קארטשמע (גדאנסקא 40) און דערנאך אויף פאלודניאווא 86 צו דעם סטרוזש פונ'ם הויז, בכדי צו האבען אן אליבי.

דער פארזיצער פרעגט זשעטעלסקי'ן, צי איז ער זיך מודה אינ'ם אנפאל אויפ'ן קאסירער.

דערויף בעט זשעטעלסקי, אז מ'זאל איבער-לייענען זיינע דערקלערונגען, וואס ער האט אפגע-געבען דעם 23. דעצעמבער.

דער פארזיצער דערקלערט, אז זשעטעלסקי בעדארף פריהער דערציילען אלץ, ווי עס האט פאר-סירט, און דערנאך וועט מען איבערלייענען זיינע דערקלערונגען.

דער בעשולדיגטער ענטפערט מחמת דעם, אז ער איז זיך מודה אינ'ם אנפאל, אבער

מעהר וועט ער קיין שום דערקלע-רונגען נישט געבען

אדוו. קעמפנער וויל איהם עפעס פרעגען, נאר דער פארזיצער דערקלערט, אז דאס איז אן אומזיסטע טירחא, ווייל זשעטעלסקי וועט דאך נישט ענטפערען.

זשעטעלסקי זאגט אבער, אז דעם אדוואקאט וועט ער יא ענטפערען.

אדוו. קעמפנער פרעגט דאן, צי זשעטעלסקי האט בעקומען עפעס פאר די 25 טויזענד זלאטעס, וועלכע זענען צוגערויבט געווארען ביי דעם קאסירער. זשעטעלסקי ענטפערט, אז אויף דער פראגע וועט ער קיין... ענטפער נישט געבען.

דער בעשולדיגטער קלימטשאק ברענגט נישט ארוין קיין שום נייעס אין דער באמבען-פראגע. אינ'ם אנפאל איז ער זיך מודה, און דער-ציילט:

דער קארטעל איז געווען אין א שווערער פי-נאנציעלער סיטואציע, עס האט איהם געדראהט אן עקסמיסיע, מהאט נויטיג געדארפט האבען געלד.

דעם 17. יוני 1931 איז מען אוועק אינ'ם רעסטאראן אויף ראג פשיעדפיען און גדאנסקא. פון דארט איז מען מיט קוכטשיאק'ן ארויס אין דרוי-סען און זיך אריינגעזעצט אין דער ווארטענדער טאקסובקע, אין דער טאקסובקע זענען געזעסען: קוכטשיאק, גראדזשיצקי, זשעטעלסקי און ריבאק. דער לעצטער איז צוגעקומען שפעטער.

דער פארזיצער פרעגט, הלמאי קוכטשיאק האט געשעהנ'ט, אז ער האט נישט אנטיילגענומען אינ'ם אנפאל. דער בעשולדיגטער ווייסט נישט פארוואס.

אויף דער פראגע פונ'ם פארזיצער, ווער עס איז געזעסען לעם דעם שאפער, ענטפערט קלימטשאק אז קוכטשיאק.

אין דער טאקסובקע האט מען ארומגערעדט דעם פלאן פונ'ם אנפאל.

דער בעשולדיגטער ריבאק איז זיך מודה, אז ער האט אנטיילגענומען אינ'ם אנפאל.

ווען ער איז אנגעקומען, און איז אויף קוכ-טשיאקס אויפפאדערונג אריין אין אויטא — האט ער נישט געוואוסט נאך וועגען וואס עס האנדעלט זיך. ערשט דיזענדיג אינעווייניג האט ער זיך דער-וואוסט. קוכטשיאק — דאכט זיך איהם — איז געזעסען לעם דעם שאפער. ער האט געזאגט, אז מען פאהרט אויף „אנ'ארבייט" צו בערויבען א קאסירער.

געפאהרען איז מען צו קאנטנע גאס. די טאק-סובקע האט זיך פערהאלטען אויף זייטיגע געסעל, ביי א פלאץ, א 60 אדער 100 מעטער פונ'ם ארט, וואו דער אנפאל איז אדורכגעפיהרט געווארען, ווער ס'איז צוגעלאפען צום קאסיר — געדענקט ער נישט — דאכט זיך, קוכטשיאק. שאסען זענען געווען, אבער געהערט האט ער די, ווען ער האט זיך אריינגעזעצט אין דער טאקסובקע.

ווייטער דערקלערט ריבאק, אז ער האט גע-ארבייט ביי דער קאנאליזאציע און פערדינט ביז 50 זלאטעס א וואך (דריי טעג אין דער וואך). נאכ'ן אנפאל האט איהם קוכטשיאק דערקלערט, אז עס גייען ארום קלאנגען, דאס די פעדואן פון דעם, וועלכער האט אפגעשטעלט די פערד, געדענקט זעהר גוט דער קאסירער, און אז דערביי דראהט איהם א סכנה. ער האט דעריבער געהייסען ריבאק'ן ער זאל אויפהערען ארבייטען ביי דער קאנאליזאציע, און איהם צוגעזאגט צו געבען 1,000 זלאטעס ענט-שעדיגונג, ד. ה. פאר א גאנצען סעזאן ארבייט ביי דער קאנאליזאציע.

אויף דער פראגע פונ'ם פארזיצער, דער-קלערט ריבאק, אז פון די דערהאלטענע 2,500 זל. האט ער

1000 פערלוירען...

און פאר דעם רעשט 1,500 האט ער געלעבט און געצאהלט חובות.

ער פערגעסט נישט דערביי צו פראטעסטירען געגען קוכטשיאקס דערקלערונג, אז ער האט גע-פאדערט געלד, ער האט בלויז געבעטען א הלוואה, און דאס איז געווען א הלוואה.

דער בעשולדיגטער גראדזשיצקי איז זיך מודה, אז ער האט אנטיילגענומען אינ'ם אנפאל; ער מאכט אבער דעם פארבעהאלט, אז וועגען דעם אנפאל האט ער נישט געוואוסט. ער האט נישט געוואוסט וואוהין און וועגען וואס מען פאהרט. ווען די טאק-סובקע האט זיך אפגעשטעלט, איז ער, גראדזשיצקי געבליבען לעם איהר שטיין, בעת די איבעריגע זענען אוועק. אין קאפע צעהן מינוט זענען זיי צוריקגעקומען, און קוכטשיאק האט געהאלטען אין האנד א וואליזקע. אלע זיי האבען געהאט רעוואל-ווערען אין די הענד. ער, גראדזשיצקי האט זיך אפילו נישט געוואונדערט, באשר בכן ער האט זיך משער געווען, אז אין דער וואליזקע ליגען פראקלאמאציעס.

ערשט אויף מארגען, אז ער האט געלייענט די צייטונג, האט ער זיך משער געווען, אז דאס איז געווען אן אנפאל.

ווען ער האט זיך געזעגנט וועגען דעם צו קוכטשיאק'ן, האט יענער דערקלערט: — „זייט שטיל, רעדט נישט — דאס איז נישט אייער זאך"!..

דער פארזיצער וואונדערט זיך, וואס קוכטשיאק בעשולדיגט גראדזשיצקי'ן אינ'ם אנטייל.

דערויף דערקלערט גראדזשיצקי, אז דאס איז מחמת בקמה, ווייל אלס פרעזעס פו זהויזוועטער פעראיין ביים קארטעל, האט ער אפט געפאדערט, אז קוכטשיאק זאל איהם ווייזען די ביכער, און יענער פלעגט זיך שטענדיג אפזאגען, אז צו קאנטראלירען די ביכער איז די אויפגאבע פון דער צענטראלע. צוליב דעם פלעגען זיי זיך אפט אמפערען.

אויף דעם פארזיצערס פראגע, פארוואס ער האט בעת דער אויספארשונג זיין אנטייל אנדערש פארגעשטעלט, ענטפערט ער, אז קוכטשיאק און זשעטעלסקי האבען זיך ביי איהם געבעטען ורחמים, ער זאל אפשלעפען די אויספארשונג, וואס דורך דעם וועט קוכטשיאק ניצול ווערען פון טויט.

וואס שייך די 1000 זלאטעס — זאגט ער, אז ער האט א גראשען נישט בעקומען, און

די פארווארפען פון קוכטשיאק'ן אז חברים איז א חוצפה'דיגער ליגען

דער שאפער שיוגולסקי דערקלערט, אז מ'-האט איהם געדונגען אויף דעם פרייהייטס-פלאץ און ער איז געפאהרען אויף 6. שיערפיען-גאס. געגנוי וויפיל מענשען עס האבען זיך אריינגעזעצט אין אויטא געדענקט ער נישט — 4 אדער 5. וועגען אנפאל האט ער נישט געוואוסט. אויף מארגען האט ער זיך אין דער זאך אריינטירט, אבער ער האט זיך נישט געמאלדען צו דער קאנטראלע פון די טאקסובקעס, ווייל ער האט מורא געהאט, אז דער קארטעל וועט איהם „אפרוימען"...

פאר'ן קורס האט ער בעקומען 7 זל. מיט 40 גראשען, אבער ער האט דערהאלטען בלויז 2 זל. ער האט נישט געפאדערט שטארק, וואס עס קומט איהם, ווייל ער האט מורא געהאט „איינצומישען" מיט דעם קארטעל.

דער בעשולדיגטער ווישניעווסקי איז זיך נישט מודה אין זיין פערברעכען.

ער זאגט, אז ער האט אויף זיך גענומען א טייל שולד פון קוכטשיאק'ן און זשעטעלסקי'ן, ווייל זיי האבען איהם דערוועגען שטארק געבעטען, און ער האט עס געטון, כדי צו ראטעווען זייער לעבען.

ווייטער זאגט ער, אז צווישען איהם און קוכ-טשיאק'ן זענען אפט פארגעקומען מחלוקות'ן, און דעריבער, מסתמא, איז זיך אין איהם קוכטשיאק נוקם.

קוכטשיאק שטעלט זיינע חברים א רייה פראגען, און צ. א. צי האט ער גענומען די גאנצע שולד אויף זיך.

ביי רעמאשיק'ן פרעגט ער, צי האט יענער גע-זאגט, אז ער איז גרייט צו טון פאר דער פארטיי אלץ, ווייל ער איז הונגעריג. רעמאשיק בעשטעטיגט עס.

נאך א הפסקה פרעגט צו דאס געריכט צום

פערהער פון די עדות

דער ערשטער גיט דערקלערונגען אלפאנס מיכעל (קאסירער פון דער „קארעלוועל מאנופאק-טור"). פון די אנפאלער דערקענט ער בלויז זשע-טעלסקי'ן אבער אויך אין דעם איז ער נישט אינ-גאנצען זיכער.

עטליכע ווייטערדיגע עדות ברענגען אויך נישט ארויין קיין נייעס.

יוזעף מאיער, א פערזענליכער פריינד פון קוכטשיאק'ן, דערציילט, אז ער איז צוזאמען מיט קוכטשיאק'ן ארויסגעפאהרען אויפ'ן דארף. קוכ-טשיאק פלעגט אויסברענגען א סך געלד, און איהם דערציילט וועגען דער ארגאניזאציע פונ'ם קארטעל, וועגען אנ'אקטיווער און פאסיווער גרופע. איין מאל, בעת „אנ'אנפאל" פון אפענגרעציגקייט האט ער זיך מודה געווען אינ'ם אנפאל...

די ווייטערדיגע עדות שילדערען דעם טעאג פון באמבע-אויפרייס ביי דער וואיעוואדזטווע.

דער עקספערט, קאפיטאן זיגמונט ברעטעל האלט זיך אפ פון שילדערען די קאנסטרוקציע פון דער באמבע, מחמת דער לייכטער אופן ווי זי איז געמאכט געווארען, וואלט געווארען פאפולער...

נאכ'ן אויסהערען 23 עדות, וועלכע האבען גאר קיין נייעס אין דעם ענין נישט אריינגעבראכט — האט דאס געריכט פעראורדענט א הפסקה, נאך וועלכער עס גיט אפ דערקלערונגען דער אינספעק-טאר פון דער פאליציי ה' עלוועסטר-ניעדזשיעלסקי, דער עלטערער פשאדאוניק קאפעטש, אספיראנט, לייטער פו [דער פאליטישער פאליציי בריאק, און דער לייטער פונ'ם אויספארשונגס-אמט, אויפער-קאמיסאר ווייהער.

די דערציילען, אז לכתחילה האבען זיך די בע-שולדיגטע — אין אויספארשונגס-אמט — נישט מודה געווען אין די פאר-געריכטליכע פארהערען, אבער דערנאך, צוליב דער גרויסער צאהל האבע-בעווייזען, האבען זיי זיך יא מודה געווען.

אינספ. ניעדזשעלסקי שטעלט צ. א. פעסט, אז קוכטשיאק איז אנ'אויסערגעוועהנליכער קאריער-ריסט, און א בומלער, וואס שטעלט זיך פאר קיין שום זאך נישט אפ. אויף הוליאנקעס האט ער אפט געפטרט פארטיי-געלד. בעת אינספ. ניעדזשעלסקי האט געדופען קוכטשיאק'ן צו זיך — האט ער די מעשה-שולד אין באמבען-אויפרייס געטריבען ארויס-ווארפען אויפ'ן פעראיין (וואלטשאנסקא 98), וואס האט זיך אפגעריסען פון די נ. פ. ר.

דער פשאדאוניק פון אויספארשונגס - אמט, יאאכימיאק, וועלכער האט געפיהרט די אויספארשונג וועגען אנפאל אויפ'ן קאסירער, גיט איבער, אז פאר'ן אנפאל האט קוכטשיאק אפגענומען א שבועה וועגען געהאכזאמקייט און געהיימקייט ביי די אנ-טיילנעהמער פונ'ם אנפאל.

דער קאמיסאר שטאבהאלץ, דער לייטער פון דער 1. בריגאדע ביים אויספארשונגס-אמט זאגט, אז דער אנפאל איז געווען גוט צוגעגרייט, גלייך צעד ארגאניזירט און דורכגעפיהרט מיט פרעמעדיטאציע.

דער עדות קאוואלסקי זאגט, אז די באמבע אין מאגיסטראט האט ער געפונען, איבערגעגעבען די דעם וועכטער פון מאגיסטראט, גאטקא'ן און יענער האט זי איבערגעגעבען דער פאליציי.

עס זענען נאך פערהערט געווארען: דער גע-וועז. פרעזעס פון קארטעל ז.ז.פ. טאמאש, היציעל, סלאמע, קאזשמירטשאק, גוסט, די פרוי פון זשע-טעלסקי'ן, און טשארנעצקי.

קיין שום נייע פרטים האט זייער עדות-זאגען נישט אריינגעבראכט.

נאך א הפסקה — 8 אין אוונט האט גענומען א ווארט

דער פראקוראר

ער שטיצט די בעשולדיגונג, און פאדערט א שטרענגע שטראף פאר די בעשולדיגטע.

ער ווייזט אויף, אז אין דער לאדזשער וואיע-וואודזטווע, איז זייט פוילענס בעפרייאונג, דאס ערשטע מאל אויסגעפירט געווארען א באמבען אטענטאט.

נאך דעם רעדען די פערטיידיגער: פיאטר קאן, קאבילינסקי און קעמפנער.

די בעטען אין זייערע רעדעס א מילדע שטראף פאר די בעשולדיגטע, ארויסזאגנדיג, אז זייער טאט איז נישט געווען קיין אקט פון אנ'אטענטאט, נאר א דעמאנסטראציע. ווען נישט דאס, וואס פאר דער וואיעוואודזטווע איז געשעהען דאס אומגליק מיט דער יודישער פרוי, וואס איז דער'הרג'עט געווא-רען, וואלט דער ענין אפילו קיין געוועהנליכען סך מאל נישט ארויסגערופען. אגב זענען די געשולדיגטע נאך קיינמאל דורכ'ן געריכט נישט בעשטראפט גע-ווארען.

האלב 11 א זייגער איז דערקלערט געווארען א הפסקה.

היינט פארמיטאג וועט דער פראצעס פארט-געזעצט ווערען.

עס וועלען רעדען די אדוואקאטען לוקאשיע-וויטש און הארדלענדער.

דעם אורטייל דערוואַרט מען פארנאכט.

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען פאר ארם, לייבעס פלאס-פוס-איינלאגען בעגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אפדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119. טעל. 281-81

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן
פון יודישען פאמיליען-לעבען

(83

דוד'ס ערשיינען אין דער ישיבה און זיין גרוי-סע חריפות איז געווארען די סענסאציע פון טאג אין דעם גרויסען מאנאטאנעם לעבען פון דער ישיבה. נישט דער ראש-הישיבה, נישט נאר אלע מלמדים, נישט נאר אלע בחורים, נאר אויך אלע חסידים וואס האבען זיך אינטערעסירט מיט דער ישיבה און וועל-כע האבען זיך אויסגעהאלטען האבען זיך גלייך דער-וואוסט וועגען דעם נייעם בחור מיט דעם עילושער קאפ. די חסידים האבען אנגעהויבען צו קאנקורירען צווישען זיך, וואו דוד זאל בעקומען טעג צום עסען.

נישט איין מאל האט אויך געטראפען אין דער בעל-המטער קראקאווער ישיבה ווען ס'זענען געקומען בעלי-בתים פון דער שטאט אדער פון אנדערע מקומות אין פוילען און זיך געוואלט אויסזוכען די בעסטע און אנטוויקלסטע בחורים פאר איידעמס, וועלכע זאלען זיצען ביי זיי על התורה ועבודה און עסען אייביגע קעסט. פערשטעהט זיך אז קודם-כל איז דער אויסוואהל געפאלען אויף דוד'ן, וועלכען מ'האט אנגעהויבען אויסצופרעגען וועגען זיין אפשטאם מתגע וועגען זיין פאמיליע און אזוי ווייטער.

דוד האט אבער אפגעווארפען אלע אזעלכע עהנליכע פארשלאגען און אפילו נישט געוואלט הער-רען וועגען דעם, הגם מ'האט איהם אויפמערקזאם געמאכט, אז ער האט שוין געוויס יאהרען אויף זיך צו טון א לייטישען שידוך.

דוד'ן האט מען אבער אלץ מוחל געווען, ווען מ'האט זיך צוגעקוקט ווי אזוי ער לערנט, מיט וואס פאר א התלהבות מיט וואס פאר א פייער און מיט וואס פאר א שארפזיניגקייט. דעמאלט האבען אלע פערגעסען וועגען דער געהיימניספולקייט פון דוד'ס קומען אין דער ישיבה, וועגען דעם, אז ער מיידט אויס מיט אימיצען צו רעדען וועגען זיך און וועגען זיין פערגאנגענהייט און בכלל וועגען אלץ וואס איז נוגע זיין פערזאן און מ'האט נאר געהאט אין זינען זיין חכמה און קענטעניש.

דוד האט בעקומען צום עסען ביי איינעם פון די אנגעזעהענסטע און רייכסטע בעלי-בתים פון קראקא, ביי ר' מרדכי מייזעלס דאס איז געווען דאן געבירשסטע הויז אין קראקא, מרדכי מייזעלס האט געפיהרט א ברייט הויז און געווען א שמארקער מכ-ניס אורח. נישט געווען קיין מענש, וועלכער זאל א רומפאהרען זאמלען געלד און זאל נישט זיין ביי מרדכי מייזעלס. מייזעלס האט אויך נישט ארויסגע-לאזען קיינעם מיט ליידיגע הענד. נישט געווען קיין

אין רעליגיעזע אינסטיטוציע, וואו דעם אויבען'אן זאל נישט פערנעהמען מרדכי מייזעלס, דעריבער האט קיינער נישט געוואגט זיך אקעגענצושטעלען ווען מרדכי מייזעלס האט אויסגעדריקט זיין ווילען אז דער נייער בחור דוד זאל ביי איהם בעקומען צו עסען.

אלע בחורים האבען מקנא געווען דודין מיט דעם ארט, וואו ער האט בעקומען צום זאוויען, דודן אליין איז נישט געווען קיין שנאדקער און טערשיד. ער האט געוואלט נאר זיין ווייט פון די אלע, וועלכע קענען איהם ווייט פון מרימען, צוליב וועלכע ער איז ענטלאפען.

מרדכי מייזעלס האט אויך געהאט זיין אויס-רעכנונג. ער האט שוין געהאט א טאכטער פון 16 יאהר און האט כסדר געטראכט וועגען א שידוך טון מיט איהר. ער האט נישט געזוכט קיין חתן פון קיין רייכען הויז, דאס האט מייזעלס'ן ווייניג אימ-פאנירט, ער האט געזוכט א למדן, אן עילוי, מיט וועלכען מ'וואלט זיך געקענט אומעטום פארשטעל-לען. שוין לאנג האט מייזעלס אבגעווייזט די בחו-רים אין דער ישיבה, וועלכע ער האט כמעט אינגאנ-צען אויסגעהאלטען. ביז איצט האט ער אבער דארט נישט געפינען אזא בחור, וועלכער זאל ראוי זיין צו ווערען מייזעלס איידעם, איצט אבער ווען ער האט עטליכע טעג דורכגעגאנגען אפטסהויערט דודין איז ער געקומען צו דער איבערצייגונג אז קיין בעסערען אייי דעם קען ער זיך אפילו נישט אויסחלומען און האט דעשלאסען גלייך דודין צו נעמען צו זיך. ער האט נישט געוואלט מיטאמאל רעדען וועגען א עלכע ענ-יגים, אבער ער האט איהם אויך נישט געוואלט ער-הנלאזען פון האנד, דעריבער האט ער אויסגע-טראכט זיין ווילען אז דוד זאל זיין ביי קאסטירען

ביי איהם. מייזעלס האט געוואלט דודן געבען צו קענען, דערזעהען ווער ער איז, פון וואנען ער שטאמט און ווער זיין פאמיליע איז, מייזעלס האט געוואוסט אז אזוי ארום וועט איהם לייכטער זיין זיך צו פערשטענדיגען מיט דוד'ן. דוד האט נישט געוואוסט וועגען דעם, אז מייזעלס האט א עלכע פער-ראנקען וועגען איהם, איבריגענס וואלט איהם דאס אויך נישט אנגעגאנגען.

דוד האט זיך זעהר גוט איינגעארדענט ביי מייזעלס, ער האט געפיהלט אז מ'האט צו איהם א ספעציעלע בעציהונג, אז אלע אין שטוב דארפען בעקומען אנ'אנזאג, אז זיי זאלען איהם גוט בעהאנ-דלען. דאס האט געשמייכלט דוד'ן. אפער ער האט זיך בעוואונדערט דערויף נישט אפגעשטעלט. מרדכי מייזעלס אליין איז אויך געווען א גרויסער למדן, און יעדען אווענד נאכ'ן אווענדברויט האט מייזעלס זיך אוועקגעזעצט מיט דוד'ן און אנגעהויבען צו שמו-עסען וועגען לערנען. מייזעלס איז געווען ענטציקט געווען זעהר אפטע מאמענטען ווען מייזעלס האט בשום אופן נישט געקענט ענטפערען אויף דוד'ס א פראגע, מיט יעדען טאג ווייטער האט מייזעלס אלץ מעהר פעסטגעשטעלט אז דוד איז דאס דער, וועלכער דארף זיין זיינס אנ'איידעם, און איינמאל ווען מיי-זעלס איז געזעסען צוזאמען מיט דוד'ן, האט ער זיך צו איהם געווענדעט:

— הער דוד, זאג מיר פון וואנען דו קומסט אין אונז אין דער ישיבה?

— פון מיין היים, פון קליינעם שטעטעל,

— אין וועלכען שטעטעל וואוינט דיין פאמיליע?

— צי איז דאס עפעס אנ'אונטערשיד.

(פארטזעצונג קומט).

פון דער שטאטישער שפאר-קאסע ק.ק.א.

נארוטאוויטשא 42

אין ווירטשאפטליכען לעבען פון אונזער שטאט הויבט אן וואס אמאל צו שפילען א גרעסערע ראלע די יונגע אבער שוין פעריזנדעוועטע אינסטיטוציע, די שטאטישע שפאר-קאסע (קאמונאלנא קאסא אשטשענדנאשטשי, נארוטאוויטשא 42). די דאזיגע פינאנץ-אינסטיטוציע, וועלכע האט פאר א ציל צו העלפען די מיטעלע שיכטען (הענדוועקער, קליינאינ-וסטריעלער און אינטעליגענט) האט פאר דער קורצער צייט פון איהר עקזיסטענץ ארויסגעוויזען איהר נוצליכקייט און האט דערווארבען דעם צוטרוי פון די ברייטסטע שיכטען ווי אויך פון דער פינאנציעלער וועלט.

דער פינאנציעלער יסוד פון דער שטאטישער שפאר-קאסע איז זעהר א פעסטער, פאר איהרע אפעראציעס און איהרע פערפליכטונגען איז פעראנטווארטליך מיט'ן גאנצען פערמעגען און הכנסות די שטאט לאדז. דער געשעפטליכער יסוד איז א זיכערער: די שפארקאסע מאכט נישט קיין צווייפעלהאפטע טראנזאקציעס, נאר געהט זיך מיט איהר גלייכען וועג פון א געוועהנליכער באנק-אינסטיטוציע און געווינט אלס מעהר דעם צוטרוי פון די פערשידענסטע באפעלקערונגס-טיילען.

די צאהל אפשפארונגען אין דער שטעטישער שפאר-קאסע האלט אין איין וואקסען: דעם 1-טען יאנואר 1932 האט די ק. ק. א. געהאט ארויסגעגעבען 3.976 שפאר-ביכלעך אויף 990 טויזענד זלאטעס. איצט איז די צאהל ביכלעך געשטיגען ביז 8.000 מיט 2 200.000 זלאטעס א גרויסע ראל שפילט דערביי דער מאמענט, וואס לויט איהר סטאטוט איז די ק. ק. א. נישט מחויב צו ענטדעקען די געהיימניש פון איהרע פקדונות אפילו פאר דער פינאנץ-מאכט, און קיין שום אינסטיטוציע האט נישט דאס רעכט צו דערוויסען זיך וועגען די נעמען פון די שפארער, און דער הויך פון זייערע אפשפארונגען. און אזא טבע האט שוין דער אפשפארער — ער וויל נישט, אז עמיץ א צווייטער זאל וויסען, וואס און וויפיל ער האט פאר א אפשפארונגען.

אויך אויף די אנדערע געביטען פון איהר טעטיגקייט האט די שפאר-קאסע זיך שטארק ענטוויקעלט. אזוי האט זי אין יאהר 1931 געמאכט דיסקאנטא און ארויסגעגעבען הלוואות אויף 3 מיליאן זלאטעס; אין 1932 איז די סומע געשטיגען אויף דאפעלט — ביז 6 מיליאן. דער דורכשניטליכער בעטראג פון א דיסקאנטירטען וועקסעל האט בעטראפען 182 זלאטעס אין יאהר 1931 און 195 זלאטעס אין יאהר 1932. דאס איז א בעוויז, אז די ק. ק. א. האט שוין איהר פעסטגעשטעלטע ליניע און אז אין איהר געשעפטס-פאליטיק אריענטירט זי זיך אויף דעם מיטעל-שיכט, דערביי דארף בעמערקט ווערען, אז מען מאכט דארט נישט קיין אונטערשיד צווישען איין קליענט און דעם צווייטען, צו וועלכען גלויבען אדער נאציאנאליטעט יענער געהערט. דער דאזיגער אומשטאנד האט אויך די פעולה, וואס די אפשפארונגען אין דער ק. ק. א. פערגרעסערען זיך, בפרט ווען מען צאהלט דא פאר די פקדונות די העכסטע צינזען ביי די איצטיגע בעדינגונגען (7,8 פראצענט פאר זלאטעס פקדונות און 5,6 פראצענט פאר פקדונות אין דאלארען).

בראש פון דער אינסטיטוציע, וועלכע איז אין פערלויף פונם לעצטען יאהר אויסגעוואקסען אויף דאפעלט, געפינען זיך פאכלייט מיט א גרויסע רוטין, דאס אלעס צוזאמען מאכט קלאר, אז די שטעטישע שפאר-קאסע (ק. ק. א.) איז דאס זיכערסטע ארט אויף צו האלטען די אפשפארונגען און פאר אלע ארט באנק-אפעראציעס, וועלכע עמיץ וויל אדורכפיהרען.

א „זיסער אוצר" איז א פעסעל האניג

קאנפיסקירט דעם סאכארין און די שמוגלער'ס ארעסטירט

(א) קאנטראלערען פון דער פינאנץ-קאמער האבען גענומען פערהאלטען 2 פערדעכטיגע אהרן גאלדפארב און יעקב קארן, וועלכע זענען געקומען צו פאהרען מיט דער באהן מיט א פעסעל האניג.

דאס פעסעל האט געהאט א טאפעלטען באדעם, וואו ס'האט זיך געפונען אנ'„אוצר" געשמוגעלטער סאכארין פון אויסלאנד.

דער סאכארין אין דער ווערט פון 4 טויזענד זל. איז קאנפיסקירט געווארן און ביידע זענען ארעסטירט געווארן.

צוויי זעלבסטמארדען

(2) עהערנעכטען האט זיך פער'סמ'ט מיט סובלימאט די 20-יאהריגע סטעפאניא פיעטרושקאווסקא (שיעוונא 2), א פרוי פון אנ'ארבייטער.

די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד-פרוב איז נישט פעסטגעשטעלט געווארן.

ביי גאר אנדערע אומשטענדען האט געפרובט בעגיין זעלבסטמארד דער 20-יאהריגער איגנאצי באלצערזשאק (פון נאווא 15).

ער איז געקומען א היים א שיכור'ער, און אז זיינע עלטערען האבען איהם אנגעהויבען צו מאכען פארווארפען, האט ער געכאפט א קיך-מעסער, און זיך אריינגעשטאכען אין דער ברוסט.

אין ביידע פאלען האט פאגאטאוויע ערטיילט ערשטע הילף.

מענשען, וואס ליידען פון א שווערען שטוהלגאנג

און דערביי פון מאסטדארם-שליים-הויט-קראנקהייטען, פיסטעלן ווערען געקוועלט, נעמען צו דארם-ריינגונג פריה-מארגענס און אווענד צו א גלאז נאטירליך ביטערוואסער **Franciszka Józefa** עמפעהלט דורך דאקטוירים.

גאסטשפילען פון ד"ר פאול בארטאוו אין „סקאלא"

די פארשטעלונגען מיט ד"ר פאול בארטאוו געהען אראפ מיט גרויס ערפאלג.

היינט, דינסטאג, ווערט געשפילט צום 12. מאל דאס בעריהמטע ווערק פון אירענא ניעמיראווסקא „דוד גאלדער" מיט ד"ר פאול בארטאוו אין דער טיטעל-ראלע.

די „יודישע טעאטער-סטודיע"

פרייטאג און זונטאג אווענד גיט די „יודישע טעאטער-סטודיע" 2 פאפולערע פארשטעלונגען פאר ארבייטער און ארבייטער-אינטעליגענץ פון שלום עליכמ'ס „יודישע אקטיארען" (בלאנדזשענדע שטערן).

היינט אין די פוילישע טעאטערס

שטאטיש טעאטער: 8.30 אוו. „שריים כינע"

קאמעראל-טעאטער: 9 אוו. „פערטרויליכע ענינים".

פאפולארני-טעאטער, אגראדאווא 18: 8.15 אוו: „פעפינא".

רעווי-טעאטער „מימאזא" קילינסקיעגא 178: טעגליך 2 סעאנסען „באל פאר ארבייטסלאזע".

בריף אין רעדאקציע

חשובער ה' רעדאקטאר!

אין דעם נעכטיגען נומער „נייער פאלקסבלאט" איז געווען אפגעדרוקט א ידיעה, אז צו מיר זאל זיך האבען געווענדעט א דעלעגאציע ווע־גען קויהלען, וועלכע איך האב בלומרשט נישט געוואלט אויפנעהמען.

איך ערקלעהר דעריבער, אז קיין שום דעלעגאציע איז מיר אין אזא ענין נישט אנגעמאלדען געווארן סיי פאר, סיי בשעת דער פערוואלטונגזיצונג.

ממילא האב איך אויך קיין שום תשובה דער דערמאנטער אין אייער צייטונג דעלעגאציע נישט געקאנט געבען.

איך דאנק אייך פאר'ן אבדרוקען דעם דאזיגען בריף.

מיט דרך-ארץ

(—) ל. ה. בערגער

וויצע-פארזיצער פון דער קהלה-פערוואלטונג.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — —	81.—
3 פראצענטיגע בודאוולאנע —	43.25
4 „ דאלארובקא	56.75
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	56.25
8 „ ווארשאווער פאנד-בריף	44.25
8 „ לאדזער „ „	44.10
ענגלישע פונט — — —	30.25
דאלאר — — — —	8.90

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 31 יאנואר 1933

11.40 פרעסע-איבערזיכט. 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט-פליהעריי. 11,56 צייט-סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12,10 גראמאפאן. 1,20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 3,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,25 פארלעזונגען. 3,50 גראמאפאן. 4,25 פארלעזונג פאר לעהרער. 4,40 רעפעראט. 5,00 קאנצערט. 6,00 לייכטע מוזיק. 7,00 פערשידענעס. 7.20 קאמוניקאט פון דער לאדזער הענדעלס-קאמער. 7,30 פעליעטאן. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8.00 קאנצערט, ספארט, ראדיא-פרעסע. 10,00 ליטעראַרישע מערטעל-שעה. 10.15 מוזיק. 10 55 מעטעאראלאגישער און פאליציי-קאמוניקאט. 11,00 טאנץ מוזיק.

אויסלאנד

7,25 וויען — אפערע. 8.00 בוקארעשט — סימפ. קאנצערט. 8.05 קרולעוויעץ — אפערע. 8,30 מיילאנד — אפערעטקע. 9 00 בערלין — „משיח"-ארטאטאריום פון הענדעל. 9,00 פאריז — סימפ. קאנצערט. 9,30 בודאפעשט — סימפ. קאנצערט.

מעלדונג

„אגודת ציון", ציוניסטישע אפטיילונג אויף אלטשטאדט בזשעזשינער 5

די צייטווייליגע פערוואלטונג מאכט בעקאנט, אז דער לאקאל פון „אגודת ציון" געפינט זיך שוין פון היינט אן אויף בזשעזשינער גאס 5.

אלע חברים ווערען אויפגעפאדערט צו קומען.

גענעראל קאטאווסקי

— פון — ר. גול

.8

דריטער קאפיטעל

אין טעאטער מיט די קייטען אויף די הענד

צו עפעקטען און פאזעס האט קאטאווסקי אלעמאל געהאט א גרויסע שוואכקייט. אליין א גרויסער ליבהאבער פון טעאטער, האט ער אפטמאל נישט נאר געשפילט, נאר אויך אריבערגעשפילט.

ווען ס'האט אין אדעס געקאכט מיט רעוואלוציע, איז קאטאווסקי פון דער טורמע ארויס א פרייער נישט אזוי ווי אנדערע בעפרייטע ארעסטאנטען, נאר אין די קייטען, כדי עס זאל מאכען אנ'איינדרוק, און אין דעם זעלבען טאג, וואס ער איז פון טורמע ארויס, איז ער אין אווענד אוועק אין „נארדסקאי טעאטער" זעהן די אפערע „קארמען".

און פונקט דאן ווען מען האט אויף דער ביהנע געזונגען דעם דועט פון דאן-כאזע און קרמען, האט דאס פובליקום אין טעאטער אינמיטען דערינען זיך אנגעהויבען שושקען. איינער דעם אנדערען האט שטיל אין אויער אריינגערוימט א סוד:

— דארט קומט קאטאווסקי!... איהר זעהט? דאס איז קאטאווסקי!...

צופעלעניג ברייטלעך די טירען איז ער אליין, דער העלד פון „טויזענד און איין נאכט", אריינגעקומען אין טעאטער, און נישט גלאט אזוי אריינגעקומען, נאר מיט די קייטען אויף די הענד.

צווישען עולם איז געווארען א גרויסער טומעל. די אקטיארען אויף דער ביהנע האבען געמוזט בלייבען שטיל, ווייל זיי האבען גלייך דערפיהלט, ווי זיי זענען בעזיגט פון איינעם וואס איז אין לעבען מעהר קינסטלער, ווי דער גרעסטער פון זיי אויף דער ביהנע...

מיט די קייטען אויף די הענד האט קאטאווסקי זיך אוועקגעזעצט אין דער ערשטער רייהע, און גראד האט זיך געמאכט אזוי, אז אויף דעם שטול, וואס לעבען איהם, איז געזעסען א דאמע, אויף וועמעס רייכען מאיאנטעק ער האט אמאל געמאכט אנ'איבערפאל. די דאמע האט איהם דערקענט, האט זי פאר שרעק גע'חלש'ט, און אפגעמינטערט האט זי נישט קיין אנדערער ווי קאטאווסקי אליין, און געטון האט ער דאס זעהר גאלאנט און זעהר העפליך, ווי אנ'אמת'ער קאוואליער. און נאכדעם ווי מ'האט אפגעשפילט דעם אקט און דער פארהאנג איז ארונטער, איז קאטאווסקי אוועק אין „פאיע", און אלץ מיט די קייטען אויף די הענד.

באלד איז ארום איהם געווארען א רעדעל, און דאן איז קאטאווסקי ארויף אויף א בענקעל און האט געהאלטען א רעדע וועגען פרייהייט, וועגען רוסלאנד און וועגען זיך אליין. די צוהערער זענען געווען געריהרט און ביים שלוס פון דער רעדע האט קאטאווסקי אויסגעשריען הויך מיט זיין פעסטער באסאווער שטימע, אז ער פערקויפט זיינע קייטען פאר דער ניי-געבוירענער פרייהייט אין רוסלאנד: איז באלד געווארען א דיגגעניש. וויפיל איינער האט אנגעבאטען, האט אנ'אנדער אנגעבאטען מעהר, און דער סוף איז געווען — איינער א רייכער מאן, וואס האט זיך שטארק געפרעהט מיט דער רעוואלוציע, האט פאר די קייטען בעצאהלט 10 טויזענד רובעל, און קאטאווסקי האט גלייך דאס געלד אוועקגעגעבען פאר דער רעוואלוציע. און אין זיין נאטיץ-ביכעל האט ער דאן פערשריבען: „עס איז איצטער דער האניג-חודש פון דער רעוואלוציע, און די בורזשואזיע קויפט מיינע קייטען".

די גאנצע געשיכטע האט געמאכט אנ'איינדרוק. גאנץ אדעס האט גערעדט דערפון, און דאס האט קאטאווסקי זעהר ליב געהאט, און שפעטער איז בעקאנט געווארען, אז גריגארי קאטאווסקי איז אריין אין דער קאוואלעריע און מען שיקט איהם אוועק אויפ'ן פראנט.

קיין שווערע ארבייט מיט איהם אין דער קאוואלעריע האט מען נישט געהאט. ער איז געווען ווי צוגעוואקסען צום פערד פון סאמע אנפאנג אן, ווייל ער איז נאך פריהער געווען א גוטער רייטער. מיט דער שווערד אין האנד איז ער אויפ'ן פערד שנעל געווארען נאך א גרעסערער בריה ווי פריהער. אויך אין שיסען האט ער זיך שטארק אויסגעצייכענט, ווייל ער האט אין דעם געהאט געניג ערפאהרונג נאך פון יענע צייטען ווען ער האט ביינאכט געמאכט איבערפאלען אויף פריצ'ישע מאיאנטקעס אין די דערפער און אויף רייכע פאסאזשירען אין די וועלדער.

די שעהנע קאוואלעריע אוניפארמע האט קאטאווסקי'ן געפאסט און ער האט זיך אליין ממש געשפיגעלט אין זיך. ער האט געטראגען דעם פיינעם מונדיר, ווייכע שטיוועל מיט בלעכלעך ביי די קני און אויך מיט שפארען. און אויך דיזעלבע גאסען, וואו די פאליציי האט איהם ערשט נישט לאנג צוריק געזוכט, טראכטענדיג וועגען דער בעלוינונג וואס מען וועט קריגען פאר זיין קאפ, דורכ'ן ער איצטער געשפאצירט פראנק און פריי אין א הוזארישער אוניפארם.

ער האט ממש זיך געריסען צום שלאכטפעלד, געבעטען, אז מ'זאל איהם שוין וואס שנעלער אוועקשיקען אויפ'ן פראנט. און פאר'ן ארויספאהרען איז ער אוועק זיך געזעגענען מיט דעם שרייבער פיאדאראוו, וועלכער האט איהם פון דער טורמע ארויסגענומען.

פיאדאראוו האט איהם געשענקט א רעגען-מאנטעל. אין אנפאנג האט קאטאווסקי די מתנה נישט געוואלט נעמען. ערשט ווען פיאדאראוו איז צוגעשטאנען האט ער די מתנה גענומען, און דערביי האט ער געמאכט אזא בעמערקונג:

— דער מאנטעל לאזט נישט דורך קיין רעגען, נו, וועט ער אפשר א קויל אויך נישט דורכלאזען.

אזעלכע און עהנליכע בעמערקונגען האט ער אלע מאל ליב געהאט צו מאכען.

ביים געזעגענען זיך האט ער פיאדאראוו'ן ווידער דערמאנט, אז ווען עס וועט נאר נויטיג זיין איינצושטעלען דאס לעבען פאר איהם, וועט ער דאס גערן טון.

„אויף קאטאווסקי'ס א ווארט מעג מען זיך פערלאזען", — האט ער געזאגט.

אויפ'ן רומענישען פראנט האט קאטאווסקי גלייך צוגעצויגען צו זיך די אויפמערקזאמקייט פון די קאמאנדירען. אין פערלויף פון א קורצער צייט האט ער שוין געהאט א געארגיע-מעדאל, און שפעטער האט מען איהם שוין געמאכט פאר א „פראפארשטשיק", און ער איז געווארען דער קאמאנדיר פון א „סאטניע" (הונדערט) קאזאקען.

ווען די באלשעוויקעס האבען אנגעהויבען ארבייטען פלייסיג און ווען לענין איז ארויס מיט דעם שלאגווארט: „רעבעווע דאס אנגעראבעוועטע", איז קאטאווסקי גלייך געווארען אנ'אנהענגער זייערער. לענינ'ס שלאגווארט האט צו איהם שטארק אפעלירט. דאס האט געשטימט מיט זיין אייגענעם גייסט און מיט דעם שטייגער ווי ער האט זיך געפיהרט די גאנצע צייט.

אין דער בהלה פון צינדען פריצישע מאיאנטקעס אין דעם געגענד, וואס איז געווען נישט ווייט פונ'ם פראנט, איז קאטאווסקי אריין אינ'ם פרעזידיום פון מיליטערישען קאמיטעט ביים רומענישען פראנט. און דא איז ער דאס ערשטע מאל געקומען אין נאהענטע בעריהרונג מיט די באלשעוויקעס.

— איך אליין בין אנ'אנארכיסט, — האט ער געזאגט, — אבער דערווייל זעה איך נישט קיין אונטערשיד צווישען מיר און אייך!

די ארמעע איז זיך אויף שטיקער און שטיקלעך צופאלען. פונ'ם פראנט איז שוין כמעט גארנישט איבערגעבליבען. פון אומעטום האט עס געשטראמט מיט סאלדאטען, וואס זענען פון ערגעץ געלאפען און ערגעץ זיך געיאגט. געניטע מיליטערישע לייט — אלטע גענעראלען און פאלקאווניקעס — האבען זיך אזוי פערלוירען, אז זיי האבען ווירקליך נישט געוואוסט וואס צו טון. זיי האבען געפיהלט ווי זיי ווערען ממש דערטרונקען אינ'ם רעוואלוציאנערען שטראם און זיי האבען דעריבער איינגאנצען אפגעלאזט די לייצעס. אבער דער „אנארכיסט-קאוואלעריסט" קאטאווסקי מיט דער שעהנער אוניפארם און מיט דער קאזאקער שווערד ביי דער זייט — ער האט זיך אין יענער צייט געפיהלט ווי א פיש אין וואסער. איהם איז די גאנצע בהלה געווען זעהר שטארק צום הארצען.

(ווייטער מארגען).

הײנט פרעמיערע!!!

„נאכט-געריכטע"

פרעכטיג פילם-מייסטערווערק פון געניאַלען S. Van DYKE א. ג.: זיטען-דראַמע, וואָס אילוסטרירט דאָס לעבען פון ז גר פריסטאָקראַטיע פון דער אונטערוועלט. — אין די הויפט-ראָלען: ANITA PAGE, PHILIPS HOLMES און LEWIS STONE

אָנהויב פון די סעאַנסען 4.30 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 1 אַ זייגער בײטאָג. פערקלענערטע פרײזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטען גילטיג אָהן באַגרענצונגען. נעכסטער פראָגראַם: „ראַספוטין" מיט CONRAD VEIDT

שילדען
אלער ארט

אין פײנסטער אויספיהרונג, לאַקירט, מאָדערן, סאָליד, שנעל און ביליג ביים שילדען-מאָלער
מ. דזיאַלאשינסקי, שוו. יאַקובאַ 5

כירורגיש- וועכנעריז-קליניק
„SANATO"
s. z o. o.
אגראדאווא 10 טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
געבורטען II קל. 175 זל.

ס'ווערט געזוכט צו קויפען
א ראשער-מאשין
16 סײלונג, צופּאַסונג מיט פראַנצען-אײנריכטונג. צו ווענדען זיך אין האָטעל „SAVOY", צימער 524.
433

וואַרנונג!
כ'וואָרן ניט צו נעהמען פון ה' ווײנטרויב (באַריבי) מײנע 2 וועקסלען: 1) אַ וועקסעל אויף 82 זל. צאָהלבאַר 25/3, 2) אַ וועקסעל אויף 32 זל. צאָהלבאַר 25/4 ש. י. ווײל ער האָט מיר געליפערט אַ שלעכטען שטאָף, און איך האָב דעם אויסגעזאָגט. יעקב דוד קליין, זשגאַוסקא 107.

קליינע אנאנסען
1 זלאָטי
אַנאָנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען

אַ שטוב מיט אַ קיך, פרישקלאַסיג הויפּ-שאַפט ביליג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען נאַווראָט 55 וואוינונג 36.
434

ס'ווערט געזוכט 2 אָדער 3 שטובען מיט אַ קיך פון פלאַץ וואָלנאַשטשי ביז נאַרוטאָוויטשאַ. אָפערטען אין אַרט. אונטער „B. M."

אין בעסטען פונקט! אַ גוט פראָספּערירענדע אײנגעפיהרטע מלעטשאַרניע מיט אײנריכטונג און וואוינונג, צוליב אַפרײזע זאָפאָרט צו פערקויפען. צו ערפאַהרען אין אַדמיניסטראַציע.
443

בעקאנטמאכונג. פון זאָפאָרט איבערצוגעבען אַ שטוב פאַר אַ סובלאָקאַטאָר פּאַמאַרסקא 3, 2-טער שטאָק, 2-טער אײנגאַנג, לינקס, וו. 23.
440

פריוואַט-לעקציעס

אַ סטודענט-באַזוכער, אַ לערער און אַ פּעדאַגאָג-ריכטערער ווערען געזוכט. באַזאַרנאַ 10, לעמעל.
441

פערשידענעס

ס'איז פערלוירען געוואָרען אַ פּראָטעסטירטער וועקסעל אויף 100 זל. אויסגעשטעלט אכתר ליבע פערלמוטער. בזשעזינער 51, צאָהלבאַר 20.1.33. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אומגילטיג. אָפּצוגעבען קילינסקיעגאָ 40, צו ניסענצווייג, וו. 90

מנער און פרויען מיט 10 זל. קויציט קען יעדער לייכט געלד פערדינען אלס אגענט בײ אַן אײנגעפיהרט אַרטיקעל. צו ערפאַהרען קעלמא 22, וו. 18 פון 10—6 נאָכמיטאָג.
499

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר הראנקע אויף סילעם פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאָזט אייך ניט, ווייל ספּר ווינקעל-בראָך ווערט גרויס ווי אַ מענטשען-קאָפּ, אייער אויג ווי אַ וואַסער-קאָפּ און עס פאַלט אַרײן אין דעם פיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קוסטקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעלע נײַע הייל-מאַכאַניזם אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מײנע באַהאַנדלונג און פון דײטשען פּראָפעסאָר דאָקטאָר בראַכירורגישער פּעזיציאָנען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס, לײזונגען מיט הייל-ראַרסקאָפען און אַפּאַראַטען פאַר קערקרומע פוס און פלאַך-פיס, ספּעציעלע אײנלאַגען און די שוך קינסטליכע געבענע פוס און הענט, גאַמענע זאָקען, פאַר די גרעסטע קראַנקע פרויען. עמפאַנג פון 9 ביז 1 בײטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

באַמערקונג: דאָס פּערזענליכע פרשײנען פון די קראַנקע איז אומבע-דינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיפּלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פּערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.

דעם ג' ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, דעם ספּעציאַליסט פון אָרטאָפּעדיע וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10, דריק איך אויס אַ האַרציגען דאַנק פאַר ווײַל 2 פּראָטעזיס (קינסטליכע פיס), וועלכע זײַנען זעהר לײַכט און קינסטליך אויסגעפיהרט און אַ סך בעסער פון די, וועלכע איך האָב שוין 2 מאָל געמאַכט אין וואַרשע, וועלכע איך פיל צופרידען און זיין פּערטאָלג, דריק איך אויס אַ עפענטליכען דאַנק.

(—) דוד שפּיעוואַק,
לאָדז, זשעלאַזנאַ 37.

ביליגסטער און פרעהליכסטער רעווי-טעאַטער אין לאָדז איז זאַל פון קינא
„MIMOZA"
קילינסקיעגאָ 178

הײנט גרויסע פּרעמיערע!
גרויסע רעווי אין 2 טײלען און 20 בילדער
„באַל פון ארבייטסלאָזע"
אויפטריטען פון ערשטקלאַסיגע קרעפטען.

אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען 7 און 9 אָוונט, זונטאָג און יום-טוב 4.30, 7 און 9 אָוונט. רעוואָלוציאָנס-פּרײזען פון די פלעצער: פון 49 גר. ביז 2.20 זל.

ראַטעוועט דאָס געזונט
די בעריהמטע פראַנצויזישע פּראָפעסאָרען און ווּיסענשאַפטליכער האָבען פעסטגעשטעלט, אַז 75 פּראָצ. קראַנקהייטען ענטשטעהען צוליב אָבסטרוקציע. אַ קראַנקער מאָגען איז די הויפּט-סיבה פון ענטשטעהען פון פאַרש. קראַנק-הייטען, פערגיפטונג דאָס בלוט און שאַפט אַ שלעכטע שטאָף-ווערקסלונג. די בעריהמטע זייט 50 יאָהר אין דער גאַנצער וועלט
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera ווי דאָס האָבען בעשטעטיגט די פּראָפ. פון בערלינער אוניווערזיטעט ד"ר פּאָרסין, ד"ר האַכפעלד און אַ סך אנדערע. בעריהמטע דאָקטוירים, זאָגען אַז אידעאַלער מיטעל געזונט צו מאַכען דעם מאָגען, בעזײטיגען די אָבסטרוקציע (פערשטאָפּונג), איז אַ גוט רײניגונגס-מיטעל, פערבעסערן די פונקציעס פון די פערדײאונגס-אָרגאַנען, פערשטאַרקען דעם אָרגאַניזם און דערוועקן דעם אַפּעטיט.
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera בעזײטיגען די ליידען פון די לעבער, ניערען, גאַל-שטיינער, העמאָראָידאַל-ליידען, רעומאַטיזם און אַרטעריאָסקלעראָז, קאָפּ-ווייטאָג, אויסשלאַגען און לישאַיעס.
Zioła z gór Harcu Dr. Lauera זײנען געוואָרען בעקאַנט אויף די ערשטע אויסשטעלונגען מיט די העכסטע אויסצייכנונגען און מעדאַלען אין פּאַריז, בערלין, וויען, פּאַריז, לאָנדאָן און אין אנדערע שטעט. ד"ר לאַוער האָט בעקומען טויזענטער דאַנק-זאָגונגען פון אויסקורירטע. פּרייז פון אַ האַלבע שאַכטעל 1.50 זל., אַ דאָפּעלטע שאַכטעל 2.50 זל.—פערקויף אין אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקאַרסקע.

חדר „תורה ודת"
פלאַץ וואָלנאַשטשי 6 (נײַ-שטאָט)
ווערן תלמידים ווערען אנגענומען אין אלע מחלקות
ווי אויך אין גן-ילדים (פרעבעל-שולע)

Dr. med. Haltrecht
ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאַווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5—9 אָוונט. זונטאָג פון 10—1 בײטאָג.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע פּרײזען

רעכער
צו עסע, ליבלער צו הויזען און עקספּאָרט ווערען אויסגעגעבן בײַ
נאַרדמאַן שרודמייסקאַ 8
ספּעציאַליסט אויף הערינגען

Dr. med.
R. AUGENFISZOWA
choroby kobiece i akuszerja
SRODMIEJSKA 12
telefon 126-87
przyjmuje codziennie od 5–8 wiecz.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוונט. זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.
בעזונדערער ווארטע-זאַל פאַר פרויען.

דאָקטאָר בראַטמאַן
פרויען און אינערליכע קראַנקהייטען
וואָלטשאַנסקא 3, טעלעפאָן 110-22
נעמט אָן פון 10—12 און 3—6 נאָכמ.
פאַר נישט פאַרמעגליכע—הנחה.

Dr. med.
S. HALBORN
ספּעציאַל-ארצט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט גדאַנסקא 65A טעל. 228 82

פסיכאָלאָג און מעדיום
W. Messing
נעהמט אָן אינטערעסאַנטען
62 פּיעטריקאַווער 62, פראָנט, 2-טער שטאָק, וו. 7.
דאַגט פאַר די צוקונפט, די געגענוואַרט און די פערגאַנגענהייט מיט דער הילף פון סוגעסטיע און טעלעפּאַטיע, ווי אויך עצות אין פינאַנץ- און הייראַטס-ענינים.
330

Dr. S. Kantor
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אָן פון 8—2 נאָכמיטאָג און פון 4—9 אָוונט, זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

Dr. med.
H. Hammer
ספּעציאַל-ארצט פאַר אַק שעריגע און פרויען-קראַנקה.
צוריקגעקעהרט.
PIŁSUDSKIEGO 38, tel. 128-39.

Dr. med. H. SZUMACHER
הויט און וועגערישע קראַנקהייטען
פּיעטרקאַווער 56, טעל. 148-62
נעהמט אָן טעגליך פון 1½—4 נ"מ און 6—9 אָוו. זונטאָג און אנדערע חגאות פון 10 ביז 1 בײטאָג.

רעטשניצע
זגערזשער 17
נעהמט אַן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען
פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ, עלעקטרישער הייל-קאַבינעט לאַבאָראַטאָריע.
— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. —
פון 11 ביז 12 בײ טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען. זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדערער ווארטע-צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זל.

אַנאָנסען-פּרײז פאַר אַ מילימעטער-שורה: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרײטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען; אין טעקסט—40 גר., 60 גר. ..., 4; נאָכ'ן טעקסט—12 גר., 18 גר. ..., 8. פאַר דער שטאַרט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נעקראָלאָגען—20 גר. אַ מ/מ (אין דער זייט 8 שפּאַלטען) קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווײטערדיגע וואָרט — 10 גר.

אַבאָנאַמענטס-פּרײז: אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אַמעריקאַ—1 דאָל.

מאַנוסקריפּטן, וועלכע ווערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקן די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט אין טעקסט מין פון די אַנאָנסן איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אדמינ. איז אָפען בײטאָג און פרײנאַכט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.